Cena 60 gr. Цана 60 гр.

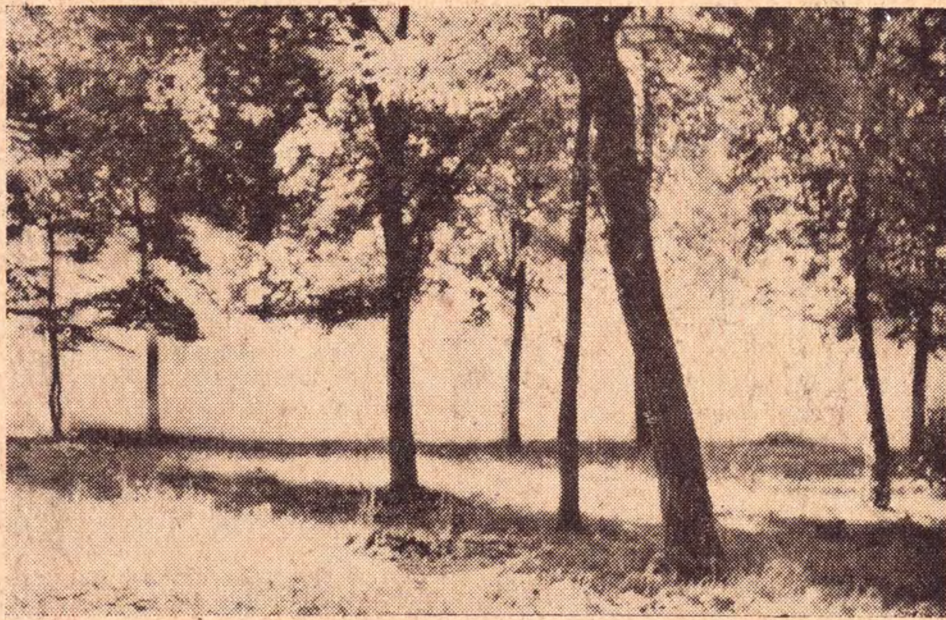
Ніва

NIWA
Tygodnik Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Тыднёвік
Г.П. Беларускага
грамадска-культурнага таварыства

№ 42 (138) БЕЛАСТОК, 19 КАСТРЫЧНІКА 1958 года ГОД III

Беластоцкая восень

Фота - В. Касакоўскі

МЯЖА*

Мяжа праходзіла зараз жа за хатай. На ёй зрэдку раслі карлікавыя вішні і адна старая яблыня. За мяжу нельга было ступіць. Стары вусаты Андрэй, які заўсёды спорыў з бацькамі, сварыўся за гэта. Мог нават і набіць.

Федзя і Вінцук часта хадзілі гуляць на мяжу. Тут, між гэтых вішнёвых кустоў, быў іх малы, дзіцячы свет. Тут ляпілі хаткі з пяску, пракопвалі «рэкі», выдумоўвалі розныя цікаўнасці на тэму замкаў і баек аб каралевічах. Было іх у бацькоў толькі двое. Увесь дзень праводзілі разам. Федзя быў старэйшы, Вінцук малодшы. Вечарамі, асабліва ўзімку, да бацькі сходзіліся суседзі. Федзя з Вінцуком з цікаўнасцю прыслухоўваліся да доўгіх размоў аб тым, хто з кім у вёсцы пабіўся, хто з кім судзіцца за зямлю. Цікавымі былі гэтыя размовы.

Пасля такіх размоў Федзя часам быў суддзёю і судзіў Вінцука за мяжу, або за што іншае.

Бестурботныя дзіцячыя гады прамінулі, як з вадою, і засталіся далёка...

* * *

Людзі здзіўляліся. Хлопцы выраслі, як волаты. Работа гарэла ў іх руках. Любілі і працаваць і бавіцца. Прападалі за імі дзяўчаты.

Федзя ажаніўся першы. Неяк неспадзявана разгарэлася першая сварка. Стаялі раз'юшаныя адзін насупраць другога. Пасварыліся за працу. Вінцук гаварыў Федзі, што не будзе працаваць і на яго, і на жонку і на ўсіх.

З таго часу сваркі пасыпаліся, як з рукава. Бацькі з непакоем глядзелі на дзяцей. Часам падтрымвалі аднаго, часам другога. Вядома, дзеці...

— Татка, распішы зямлю, нам разам не жыць, — шапталі адзін перад другім старому Міколе. — Пойдзем на сваё і спакой будзе.

«Як жа, усё жыццё працаваў, забягаў, каб было ўсяго як найбольш, а цяпер аддаць? Не!» — думаў стары бацька.

А сыны настойвалі.

Узяў стары ў кошык курку, масла, мёду і пайшоў да адваката. Размова з адвакатам пайшла гладка. Вяртаючыся з горада, бацька ўжо ведаў, як запісаць. Не хацеў ён на старасць пайсці ў старэчы дом, як гэта здарылася з Сяргеем з іх вёскі пасля таго, як распісаў гаспадарку на дзяцей.

Акт запісу быў кароткі і сухі. Фёдару К. запісаны 2 гектары зямлі, дагадуе бацькоў да смерці і па іх у спадчыне застанецца яму яшчэ 2 гектары. Вінцуку К. — 2,5 гектара зямлі, больш бацька не запісаў. Мала.

Дамоў вярталіся разам на адной фурманцы. Вінцук сядзеў ззаду, звесіўшы ногі з драбін і нервова грыз сцяблінку травы.

— Два з паловай гектары, гэта ж з бяды не вылазіць, калі я што прыдбаю на гэткай гаспадарцы? — нахабная думка не выходзіла з галавы Вінцука, — Несправядлівасць.

Кроў, падмешаная выпітай гарэлкай, хваляй наплывала ў галаву. Непадалёку вёскі ён саскочыў з воза і пайшоў у бок сваёй дзялянкі.

Стары бацька клікнуў яго некалькі разоў, але Вінцук не адгукнуўся. Бацька быў такім самым ворагам яму, як і Федзя.

Падыйшоўшы крыху, ён сеў на камені і закурыў. Перад ім прасціралася роўнае засеянае поле, па якому заўтра павінна была прайсці мяжа падзелу.

(Працяг на стар. 4)

*) Рэч дзеецца ў кастрычніку г. г. у Дуброўскім павеце.

З жыцця БГ-КТ

Варшаўскі Аддзел БГ-КТ арганізуе курс беларускай мовы. Запісы прыймае сакратарыят Праўлення Аддзела БГ-КТ у Варшаве, вул. Сенатарская 8.

*

Гарадскі Аддзел БГ-КТ у Беластоку на дзень 10 кастрычніка налічвае 216 членаў.

*

Падаецца да ведама зацікаўленых, што арганізаваныя Праўленнем Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку бясплатныя сеансы савецкіх фільмаў будуць адбывацца ў будынку ТПП-Р (на партэры), вул Сянкевіча 1. Паведамленні чытайце ў «Ніве».

*

Ажыўляецца праца Аддзела БГ-КТ у Міхалове (Беластоцкі павет). На апошнім пасяджэнні Праўлення Аддзела члены Праўлення абавязаліся пашырыць дзейнасць Таварыства.

Да канца кастрычніка Праўленне Аддзела запланавала арганізаваць гурткі Таварыства ў вёсках: Пянькі, Зубры, і Шымкі.

Будзе арганізаваны драмгурток пры гуртку Таварыства ў Міхалове.

*

У вёсцы Ляўкі (Бельскі пав.) арганізаваўся гурток БГ-КТ, які налічвае 13 членаў. Старшынёй выбран Уладзімір Дземянюк. У бліжэйшы час будзе арганізаваны мастацкі гурток. Усе члены абавязаліся выпісваць «Ніву», наладжваць штотыднёвыя дыскусіі над газетай і распаўсюджваць яе ў аколіцы.

*

Арганізаваўся таксама гурток БГ-КТ у вёсцы Храбалы (Бельскі пав.), які налічвае каля 10 членаў. Старшынёю з'яўляецца Іван Дамброўскі.

Народныя камуны Кітая

Штотыднёвік «Пекінг Рэв'ев», які выдаецца ў Пекіне на англійскай мове, у сваім апошнім нумары змяшчае апіс камун, якія ўтвораны ў палове жніўня ў павеце Сюшуэі (правінцыя Гапэі).

Ніжэй падаем тэкст рэпартажа з невялікімі скарачэннямі.

...Народная камуна ў многіх выпадках розніцца ад сельскагаспадарчых кааператываў.

Па-першае, значна большая. У кааператыве налічваецца ў сярэднім ад ста да некалькіх сот сем'яў, а камуны ў павеце Сюшуэі налічваюць каля 10 тыс. будынкаў, г. зн. ад 30 да 50 тысяч асоб. У камуне ёсць значна больш зямлі. Большая колькасць рабочай сілы і рэзерваў, ствараюць магчымасці камунам разгарнуць у шырэйшым маштабе будаўніцтва, а таксама хутчэй павялічыць вытворчасць.

Так, як кааператывы займаюцца толькі і выключна сельскай гаспадаркай, так камуны, апрача сельскай гаспадаркі, займаюцца яшчэ лясніцтвам, жывёлагадоўляй, рыбалоўствам і іншымі таму падобнымі галінамі гаспадаркі.

Як грамадская адзінка яны спалучаюць у цэласць прамысловасць, сельскую гаспадарку, гандаль, асвету і вайсковыя справы.

Па-другое, народная камуна мае з натуры больш сацыялістычны характар і гарантуе поўны, калектыўны спосаб жыцця.

Калі земляробы - кааператыўшчыкі пераходзяць у камуну, тады ўсе сельскагаспадарчыя прылады, вупражная жывёла, будынкі і дрэвы, якія раней былі іх уласнасцю, пераходзяць ва ўласнасць камуны.

Народныя камуны ў Сюшуэі ўвялі ўжо на спробу сістэму выплачвання сялянам пенсіі, а таксама сістэму забеспячэння, згодна з якой і памяшканнямі, і адзеннем, і жыўнасцю забяспечвае рабочых камуна.

...«Арганізавацца, як войска, працаваць, быццам весці барацьбу, жыць калектыўна». — вось лозунг камун, які з'яўляецца бадай што найлепшым адлюстраваннем жыцця ў Сюшуэі.

Калі гаворым аб арганізацыі накшталт войска, то трэба сказаць, што Сюшуэі заслугоўвае назвы павета грамадзян — салдатаў. Дзе ні падайся, спаткаеш (ранenька да працы ў полі, і ўвечары) маладых міліцыянераў, якія з вінтоўкамі ў руках праводзяць заняткі. У рады міліцыі запісаліся ўсе здольныя да вайсковай службы члены камун, аднак жа гэтыя маладыя людзі з вінтоўкамі (мужчыны 16—30-гадовым і жанчыны 17—22 гадовым узросце), з'яўляюцца «хрыбтам» міліцыі, утвараюць яе аснову. Апрача таго, яны ўтвараюць штурмавыя атрады працы. Калі патрэбна выканаць нейкую асабліва цяжкую работу ў полі, калі патрэбны дадатковыя рукі да таго, каб як найхутчэй выканаць нейкую задачу, тады пасылаюцца ў назначанае месца «штурмавыя» атрады.

Агульныя сталовыя, дзіцячыя яслі і «шчаслівыя дамы» для старэчын — вось што найбольш кідаецца ў вочы ў вёсках Сюшуэі.

...На 318 тыс. насельніцтва Сюшуэі 312 тыс. харчуюцца ў агульных сталовых. Сталовак такіх ёсць 1.554; працуе ў іх 6.882 кухароў. Яны заступаюць працу 55 тыс. кухароў. Уявіце сабе, як клапатліва апякуюцца агульнымі сталовымі сяляне. Увесь персанал, кухары і вясковыя кадры працуюць над далейшым паляпшэннем якасці харчоў і рацыяналізацыяй працы адміністрацыі. Між іншым, вельмі слушна сказаў адзін з кухароў: — «Хочам, каб нашыя блюды былі лепшымі ад найлепшых хатніх харчоў, бо калі ў агульнай сталовай ежа не лепшая ад хатняй, то навошта гэтыя сталовыя?»

Мусіць, найбольш удзячны жанчыны, таму што агульныя сталовыя вызвалілі іх з хатніх клапатлівых абавязкаў, звязаных з кухняй...

Для прыкладу апішам вам вёску Гсегфанг у Шангчуанг. Тут паўстае вёска новага тыпу — вёска - горад. Шырокая новая шасэ, званая «Дарогай Піянераў», пабудаваная маладымі піянерамі, вядзе ад галоўнай шасэ да вёскі. Насупраць плошчы, на якой адбываюцца сходы і мітынгі членаў камуны знаходзяцца палеткі, дзе час-ад-часу наладжваюцца конкурсы жывёлагадоўлі.

Ідучы далей, падыходзім да першага «участка паэзіі і мастацтва», дзе на сценах выпісаны вялікімі іерагліфамі вершы і намаляваны разнавідныя карціны. Яны адлюстроўваюць пачуцці сялян, якія выявіліся ў гэтым годзе, тзв. годзе «вялікага скоку». Гэта сапраўдная публічная галерэя мастацтва. На заходнім баку ёсць яшчэ адзін участак паэзіі і мастацтва.

(Працяг на стар. 2)

Народныя камуны Кітая

(Працяг са стар. 1)

Далей на поўнач, знаходзіцца агульная сталовая, бурса для гасцей і клініка, дзе члены камуны лечацца бясплатна. Ёсць таксама хлеў для свіней. Мясцовыя жыхары называюць яго палацам для свіней. Тут гадуюцца 300 штук свіней, вельмі дакладна запісваюцца ўсе падрабязнасці, якія датычаць кожнай штукі. Далей на захад ёсць культурны асяродак і клуб, дзе сяляне гуляюць у шахматы, баскетбол, настольны тэніс і іграюць на 40 розных музычных інструментах. Камуна мае вялікі стаў з тысячамі рыб, залу на сходы, інстытут «чырвоных спецыялістаў», у які запісалася 64 асобы. Ёсць таксама і млын, і лазня бясплатнае купанне і цырульня для членаў камуны) і бібліятэка, якая налічвае звыш тысячы тамоў кніг і новы універмаг.

Інстытуты «чырвоных спецыялістаў» — гэта школы для ўзрослых. Штопраўда не змяшчаюцца яны ў прыгожых будынках з рознымі выгодамі, а ў звычайных вясковых хатах: скромныя і прымітыўныя абсталяванні. Калі вучні ідуць на лекцыю — выпражную жывёлу, вазы, кошы, плугі, бароны і інш. пакідаюць на панадворку. Але ўсё ж такі гэта сапраўдныя, новага тыпу інстытуты, у якіх навука з кніжак цесна звязана з патрэбамі вытворчасці.

У Ніжняй Сілезіі

Вроцлаў — цэнтр буйнага прамысловага і культурнага раёна народнай Польшчы.

Славай і гордасцю Вроцлава, ды і ўсёй Ніжняй Сілезіі, з'яўляецца вагонабудаўнічы завод «Пафаваг».

Інжынер Станіслаў Слюсарак, які прапрацаваў на заводзе больш чым дзесяць год і стаў яго дырэктарам, падрабязна расказвае аб «Пафавагу». — Што было тут пасля вайны? — пытаецца дырэктар і сам адказвае: — Нічога. Кучы бітай цэглы і папялішчы. Прайшло паўтара года, з завадскіх варот ужо выйшла першая тысяча таварных вагонаў. Вытворчасць прадукцыі наладжвалася адначасова з аднаўленнем завода. Спачатку выпускалі вагоны для перавозкі вугалю, затым пасажырскія вагоны, чыгуначныя платформы, паравозныя тэндэры, а затым і электравозы.

— Цяпер наш завод, — працягвае С. Слюсарак, — самае буйнае прадпрыемства ў Польшчы па выпуску чыгуначнага рухомага састава. Цяпер мы выпускаем 16 розных відаў прадукцыі, пачынаючы ад простых чыгуначных платформ і канчаючы навейшымі магутнымі электравозамі. У параўнанні з 1946 годам прадукцыя павялічылася амаль у дзесяць разоў.

Прадукцыя «Пафавага» шырока вядома не толькі ў Польшчы. Чыгуначны рухомы састаў побач з гандлёвымі суднамі і каменным вугалем з'яўляецца асноўным прадметам польскага экспарту. Таварныя і камфартабельныя пасажырскія вагоны і электравозы ходзяць па магістралях Савецкага Саюза, Кітайскай Народнай Рэспублікі, Чэхаславакіі, Венгрыі, Балгарыі, Індыі і Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі.

«Пафаваг» не адзінае вялікае прадпрыемства, якое з'яўляецца гордасцю Ніжняй Сілезіі. У Вроцлаве ў апошнія гады пабудаваны з дапамогай Савецкага Саюза завод электратэхнічнага абсталявання, які выпускае генератары і электраматоры. Адначасова і пабудавана многа іншых прамысловых прадпрыемстваў, якія даюць краіне самую разнастайную прамысловую прадукцыю. Бадай, цяпер няма такой галіны вытворчасці, якая не развівалася б у Ніжняй Сілезіі. Прамысловасць Ніжняй Сілезіі ў цяперашні час дае каля 10 працэнтаў агульнай прамысловай прадукцыі народнай Польшчы.

Ніжняя Сілезія — важны цэнтр польскай хімічнай прамысловасці. За гады народнай улады тут пабудаваны два вялікія хімічныя прадпрыемствы: камбінат «Візуў» і завод арганічнага сінтэзу «Ракіта». У Еленей Гуры ўступіў у строй дзеючых велізарны камбінат штучнага валакна імя Готвальда. Звыш двухсот розных відаў хімічнай прадукцыі выпускаюць прадпрыемствы Ніжняй Сілезіі. Хімічныя заводы, пабудаваныя ў розных гарадах Вроцлаўскага ваяводства, даюць краіне больш як 52 працэнты агульнай вытворчасці сернай кіслаты.

Важнай галіной ніжнесілезскай прамысловасці з'яўляецца здабыча каменнага вугалю. Валбжыхскі каменнавугальны басейн налічвае некалькі дзесяткаў шахт. У пасляваенныя гады яны былі не толькі адноўлены, але і рэканструяваны, аснашчаны новай тэхнікай. Амаль палавіна вугалю здабываецца механізаваным спосабам. У паўднёвай частцы Ніжняй Сілезіі размешчан буйнейшы раён здабычы бурага вугалю. Толькі адна шахта «Туруў» штогод дае народнай гаспадарцы Польшчы каля 7 мільёнаў тон бурага вугалю. У бліжэйшыя гады дзякуючы ўвядзенню ў строй дзеючых новай шахты «Турошуў» здабыча бурага вугалю ўзрасце да 17 мільёнаў тон у год.

У Ніжняй Сілезіі паспяхова развіваецца тэкстыльная прамысловасць. У гэтым раёне выпускаецца штогод больш чым 150 мільёнаў метраў баваўняных і шарсцяных тканін.

У апошнія гады ў Ніжняй Сілезіі праведзены геолагаразведачныя работы. У раёне горада Легніца выяўлены багатыя залежы меднай руды.

Рабочы клас Ніжняй Сілезіі ўносіць вялікі ўклад у будаўніцтва сацыялізма.

І. М.

Фрагмент шахты «Забжэ — усход». фота — ЦАФ

ШТО НОВАГА У МІЖНАРОДНЫХ ПАДЗЕЯХ

ШАЛЕНАЯ ПАЛІТЫКА

Выступаючы ў тэлевізійнай прагаме англійскага радыё, вядомы філосаф Бертран Расел крытыкаваў узброеная ўмяшанне ЗША у справы краін Далёкага Усходу як дзеянні, якія павялічылі небяспеку вайны. Ён заявіў, што амерыканская палітыка ў адносінах Куэмая і Мацзу, падобна англійскай палітыцы ў адносінах Суэцкага канала, з'яўляецца шаленствам.

Расел сказаў, што дзве сацыяльныя сістэмы — капіталістычная і сацыялістычная — павінны навучыцца жыць у міры.

МАГЧЫМАСЦЬ ЭКАНАМІЧНАГА КРЫЗІСУ У ФРАНЦЫІ

Эканамічнае становішча Францыі з кожным днём пагаршаецца. Важнай прыметай гэтага з'яўляецца спад курсу французскіх акцый. Гэта выклікае вялікі непакой французскай грамадскасці. Многія французскія газеты пішуць аб тым, што хутка можа наступіць эканамічны крызіс. Пагадненне эканамічнага становішча ў Францыі з'яўляецца яшчэ адным фактам, які паказвае, што паляпшэнне становішча Францыі трэба шукаць не ў дыктатуры дэ Голя.

ВАЕННАЕ СТАНОВІШЧА У ПАКІСТАНЕ

У Пакістане да ўлады прыйшла група ваеншчыны. Першым актам ваеннай клікі быў роспуск усіх палітычных партый Пакістана. Ваенны путч у Пакістане быў накіраваны як бышцам для паляпшэння эканамічнага становішча краіны. Аднак насельніцтва краіны не верыць, што новы ваенны ўрад зробіць пераварот з мэтай паляпшэння жыцця народа. Гэты недавер выходзіць таксама з таго факту, што ва ўсёй краіне дзейнічаюць ужо ваенныя суды, якія караюць усіх тых, хто не згодны з ваеннай дыктатурай у Пакістане.

Ваенны пераварот у Пакістане асабліва хвалюе Індыю, якая мяжуе з Пакістанам.

НОТА ЗША САВЕЦКАМУ САЮЗУ.

Урад ЗША перадаў Ураду СССР ноту, у якой выказвае згоду на скліканне 10 лістапада ў Жэневе нарады экспертаў з прычыны ўстанаўлення метаду прадухілення нечаканага нападу. Неабходна прыпомніць, што ўрад СССР прапанаваў ураду ЗША склікаць такую нараду 15 верасня. На гэтай нарадзе прысутнічалі б эксперты СССР, Польшчы, Чэхаславакіі, Румыніі, ЗША, Вялікабрытаніі, Францыі і Бельгіі.

Урад ЗША прапануе, каб на нарадзе ўдзельнічалі эксперты ЗША, Вялікабрытаніі, Францыі, Італіі і, магчыма, іншых краін.

ЗАГАД ПЕН ДЭ-ХУАЯ.

Як паведамляюць з Пекіна, маршал КНР Пен Дэ - хуай даў загад войскам народна - вызваленчай арміі Кітая спыніць абстрэл прыбярэжных кітайскіх астравоў, акупіраваных гамінданаўцамі, на наступныя два тыдні. Рашэнне спынення абстрэлу акупіраваных астравоў з'яўляецца міралюбівым актам КНР і мае на мэце дапамагчы насельніцтву гэтых астравоў у забеспячэнні прадуктамі, а таксама дае вялікія магчымасці ў правядзенні перагавораў аб мірным вырашэнні Тайванскага крызісу.

УЛ. Л.

ПАЛІТЫКА ЎХІЛЕННЯЎ

Надзвычайная спецыяльная сесія Генеральнай Асамблеі ААН, якая абмяркоўвала сур'ёзнае становішча, якое стварылася на Блізкім і Сярэднім Усходзе ў сувязі з інтэрвенцыяй ЗША і Вялікабрытаніі ў Ліване і Іярданіі, прыняла вядомае рашэнне аб вывадзе войск інтэрвентаў з гэтых краін. Прайшло ўжо даволі многа часу, аднак войскі інтэрвентаў да гэтага часу знаходзяцца ў Ліване і Іярданіі. Праўда, ЗША і Вялікабрытанія афіцыйна аб'явілі, што выведуць свае войскі з акупіраваных краін да 31 кастрычніка, але не безумоўна. Яны паставілі ўмову, што іх войскі будуць выведзены толькі ў тым выпадку, «калі не адбудзецца ніякіх непрадбачаных падзей».

Здавалася б, дзярждэпартаменту няма чаго выстаўляць новыя агаворкі, калі ўрад ЗША не хітрыць і мае добрыя намеры, калі наогул можна гаварыць аб добрых намерах краіны, якая ажыццяўляе агрэсію.

Злучаныя Штаты, сфармуляваўшы агаворку аб вывадзе сваіх войск з Лівана, пасіўна чакаюць непрадбачаных абставін, больш таго, спрабуюць самі стварыць такія абставіны, каб працягнуць прабыванне сваіх войск у Ліване. Таму іменна і ЗША забяспечваюць зброяй і грашыма рэакцыйную партыю фалангістаў («Катаіб»), спрабуючы з яе дапамогай распаліць рэлігійную вайну.

Узброеныя выступленні фалангістаў і арганізуемыя імі забастоўкі маюць на мэце перашкодзіць нармалізацыі жыцця ў Ліване, выклікаць у краіне непарадкі і тым самым даць амерыканскім інтэрвентам магчымасць сцвярджаць, што абставіны ў краіне не стабілізаваліся, гэта значыць, стварыць прычыны да новага зацягнення з вывадам амерыканскіх войск. Акрамя таго, амерыканская дыпламатыя інспіруе патрабаванні ўвесці ў склад новага ліванскага ўрада праамерыканска настроеных палітычных дзеячоў.

Вядома, што былы прэзідэнт Лівана, амерыканскі стаўленік Шамун, асігнаваў мільён ліванскіх фунтаў на подкуп дэпутатаў парламента з тым, каб яны галасавалі супроць лаверу новаму ўраду Карамэ.

Галоўнай пружынай антыўрадавых дзеянняў у Ліване з'яўляецца амерыканскае пасольства ў Бейруце. Галоўным жа інспіратарам гэтых дзеянняў у амерыканскім пасольстве з'яўляецца пасол Маклінток. Гэта ён нахабна ўмешваецца ва ўнутраныя справы Лівана, плявуе інтрыгі супроць законнага ўрада пад выглядам урэгулявання ліванскага ўнутранага крызісу.

Гэтыя факты з яшчэ большай назіральнасцю раскрываюць усю хлусню амерыканскіх каланізатараў.

У сучасны момант, калі прэзідэнт і ўрад Лівана, якіх падтрымлівае народ, імкнуцца вывесці краіну ад выпрабаванняў, у якія яе падвергла амерыканская акупацыя, правячыя колы ЗША спрабуюць у што б там ні стала сарваць гэтыя намаганні, зноў памуціць ваду, дабіцца падрыўных дзеянняў таго, чаго ім не ўдалося дабіцца прамой агрэсіяй.

Ліванскі народ, як і народы ўсяго свету, патрабуе безумоўнага вываду амерыканскіх войск з Лівана, каб можна было аднавіць нармальнае эканамічнае, палітычнае і грамадскае жыццё ў краіне. Таму прэзідэнт Лівана Шахаб нядаўна заявіў амерыканскаму паслу Маклінтоку, што «немагчыма аднавіць парадак у краіне без эвакуацыі амерыканскіх войск з Лівана».

Гэтае патрабаванне ліванскай грамадскасці павінна быць выканана амерыканскімі агрэсарамі неадкладна і без усялякіх палітычных хітрыкаў.

У. ЛЕБЯДЗІНСКІ

Матэрыяльная база дзейнасці БГ-КТ

Да 1958 г. дзейнасць Таварыства была амаль поўнасцю фінансавана скромнымі датацыямі дзяржаўнага бюджэта. Атрыманыя грошы выкарыстоўваліся ў значнай меры на ўсялякія адміністрацыйныя выдаткі, затое выдаткі на падставовую дзейнасць былі вельмі абмежаваныя, што ўстрымоўвала развіццё асветнай, грамадскай і культурнай працы Таварыства.

У 1957 г. адміністрацыйныя выдаткі склалі 50 прац. агульнай сумы, выдаткаванай ў гэтым годзе.

Галоўнае Праўленне Таварыства пераканалася ў тым, што неабходным з'яўляецца змяненне плана фінансавых расходаў Таварыства, прымаючы, што дзейнасць Таварыства не павінна быць цяжарам для скарбу дзяржавы і ўтрымацца на ўласных даходах. Апрача таго, прызнана абавязковым у 1959 г. змяніць структуру грашовых выдаткаў Таварыства такім чынам, каб пераважная сума грашовых сродкаў была выдана на асноўную дзейнасць, а паменшыць расход на адміністрацыйную дзейнасць.

Праект бюджэта на 1959 г. прадугледжвае на адміністрацыйную дзейнасць — 39 прац. агульнага бюджэта, на іншую, так сказаць, асноўную дзейнасць (культурную, асветную і грамадскую) 61 прац. агульнага бюджэта. Варта адзначыць, што ў 1957 г. на адміністрацыйныя выдаткі было расходвана 44—45 прац.

Для выпрацавання ўласных фінансавых сродкаў Таварыства паклікала прамыслова - гаспадарчае праўленне „Betesca", як установу, якая мае права арганізаваць прамыслова - гаспадарчую дзейнасць на аснове поўных разлікаў звонку. Партыя і адпаведныя дзяржаўныя ўлады падтрымліваюць такую накіраванасць Таварыства, аднак звяртаюць увагу на тое, каб не накіроўвалася галоўным чынам на гаспадарчую дзейнасць, таму што ў такім выпадку асноўны напрамак працы застаўся б скажоным.

Таму гэты напрамак дзейнасці Таварыства павінен быць так распланаваны, каб толькі выпрацоўваць неабходныя сродкі на акрэсленыя патрэбы зацверджаны ў праекце бюджэта.

Частка актыву Таварыства лічыць, што „Betesca" павінна заняцца гаспадарчай актывізацыяй мясцовасцей, дзе пражывае беларускае насельніцтва. Погляд гэты не ўласцівы і не слушны, таму што ў гэтым выпадку БГ-КТ уваходзіла б у кампетэнцыі адпаведных мясцовых улад, якія абавязаны гэта рабіць і якія маюць адпаведныя фінансавыя сродкі на гэта.

Таварыства павінна інспіраваць і актывізаваць беларускае насельніцтва да арганізавання кааператываў адной або некалькіх галін, вытворчых кааператываў у межах існуючага заканадаўства кааператцэнтраў Польшчы. Калі ў такім кааператыве 50 прац. працаўнікоў будуць членамі Таварыства, тады Таварыства мае права падпарадкаваць кааператыў сабе. „Betesca" павінна выпускаць тавары атракцыйныя, вялікі недахоп якіх адчуваецца на рынку. „Betesca" павінна быць як найбольш рэнтабельнай. Яшчэ ў 1958 г. „Betesca" імкнецца адкрыць два вытворчыя прадпрыемствы: прадпрыемства вырабу штучных субстанцый і хімічных рэактываў у Варшаве і хлебабулачнае прадпрыемства са спажыўчымі заменнікамі ў Гайнаўцы. Ёсць нават адпаведныя інжынерна - тэхнічныя сілы, якія. у асноўным, рашаюць аб планавай вытворчасці.

У тым выпадку звяртаецца ўвага на тое, ці прадукаваны матэрыял будзе мець свайго пакупніка на рынку, а таксама ці абыдзецца мінімальнымі грашовымі капіталаўкладаннямі. Прэзідыум Галоўнага Праўлення лічыць, што „Betesca" павінна разгарнуць працу, не карыстаючыся банкавымі крэдытамі. Толькі ў такім выпадку можна лічыць на здаровае і ўласцівае эканамічнае развіццё працы. Такія абставіны змушаюць гаспадарыць як найбольш дакладна і рэнтабельна.

Галоўнае Праўленне неабавязана падтрымліваць фінансавы бок „Betesci". „Betesca" павінна само выпрацаваць усе патрэбныя капіталаўкладанні. Самым важным у працы „Betesci" з'яўляецца тое, што няма адпаведных законных інструкцый для рэгуліравання асновы дзейнасці прадпрыемстваў гэтага тыпу. Апрача таго, трэба бачыць вялікія цяжкасці, звязаныя з забеспячэннем і збытам. „Betesca" можа выпускаць адносны тавар толькі тады, калі мае канкрэтны заказ, ні ў якім выпадку нельга прадукаваць на склад. Інакш кажучы, дзейнасць „Betesci" залежыць ад колькасці маемых заказаў.

Развіццё прадпрыемства пры такім эканамічна-гаспадарчым размеркаванні з'яўляецца вельмі цяжкім, доўгатэрміновым, але адначасова ёсць гарантыя, што, калі дзейнасць пачне разгортвацца, яна будзе карыснай, моцнай, і не пагражаюць ёй ніякія фінансавыя рызыкоўнасці.

В. ЛАПКОУСКІ
Дырэктар „Betesci"

З новых польскіх перакладаў.

Janka Kupała

MYŚLI

Niespokojne myśli rojne
Snują się po duszy,
Na świat cudny na świat ludny
Serce rwie się z głuszy.

Ponad góry ponad chmury
Z szumem wartkiej rzeki
Dalej, wyżej, ptakiem chyżo
Pomknę w świat daleki.

Serce w słońcu chce gorąco
Żyć w wyśnionych dalach.
Gorzki losie, marny losie,
W piekle ciebie spalę!

I z niewoli do tej doli
Jak lew śmiały ruszę.
Dosyć, bracie, w kurnej chacie
Snami karmić duszę!

Świat ogromny, los bezdomny,
Pieśni w świecie, jęki
Wokół żyją, falą biją,
Nęcą sławy dźwiękiem.

Idą ludzie w krwawym trudzie
Pochodnie w ich rękach,
Nie ma nocy, płoną oczy,
Pomruk w marszu dźwiękach.

Ze snu budzą, duszę łudzą
Zapłatą za znoje,
Nawołują, podejmują
Znów na prawe boje.

Myśl się snuje, coś zwiastuje
W walce ukojenie.
Wzejdzie zorza, łzy do morza
Popłyną z cierpieniem.

Myśl jak strzała w ogniu cała
W tej stronie zabłyśnie,
Skąd z jutrzenką mnie piosenką
Strumień prawdy tryśnie.

Dalej, wyżej, ptakiem chyżo,
Szlak otwarty przecie!
Trudno, bracie, w kurnej chacie,
Zobaczę jak w świecie.

1905—1907

Пераклаў з беларускай мовы АСТАП ЛАПСКІ

Весткі з БССР

4 кастрычніка г. г. уведзена ў дзеянне першая чарга самай магутнай у Беларусі Васілевіцкай ДРЭС.

Васілевіцкая ДРЭС адкрывае вялікія магчымасці для далейшага развіцця прамысловасці і сельскай гаспадаркі Палесся і многіх іншых раёнаў рэспублікі. Пуск толькі першай чаргі ДРЭС дае магчымасць выпрацаваць электраэнергіі ў некалькі разоў больш, чым выпрацоўвалі яе ўсе электрастанцыі дарэвалюцыйнай Беларусі.

За паспяховае выкананне па будаўніцтву і ўводу ў эксплуатацыю першай чаргі Васілевіцкай дзяржаўнай раённай электрастанцыі ўказам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР узнагароджана праўленне будаўніцтва Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. Ганаровымі граматамі і Граматамі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР узнагароджана таксама 82 рабочых, інжынерна - тэхнічных работнікаў і служачых будаўніцтва Васілевіцкай ДРЭС.

*

29 верасня г. г. у Мінску, у памяшканні Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай адбыўся ўстаноўчы сход Беларускага аддзялення Таварыства савецка - кітайскай дружбы.

У склад праўлення выбраны відныя грамадскія дзеячы, рабочыя, калгаснікі, вучоныя, работнікі літаратуры і мастацтва, усяго — 43 чалавека.

Старшынёй праўлення выбран старшыня Беларускага рэспубліканскага Савета прафсаюзаў І. Макараў, намеснікамі старшыні — старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР П. Броўка, акадэмік АН БССР М. Безбародаў, намеснік дырэктара Інстытута гісторыі АН БССР Н. Каменская, сакратар ЦК ЛКСМБ Г. Крыулін.

*

У сталіцы Узбекістана — Ташкенце нядаўна прайшоў фестываль беларускіх фільмаў. На экранах лепшых кінатэатраў горада ішлі карціны: «Нашы суседзі», «Канстанцін Заслонаў», «Шчасце трэба берагчы», «Дзеці партызана», «Міколка — паравоз» і іншыя творы кінамастацтва Беларусі.

Для ўдзелу ў фестывалі ў Ташкент ездзіла дэлегацыя кінаработнікаў Беларусі, якая прыняла удзел у сустрэчах з гледачамі і работнікамі кінематаграфіі Узбекістана.

У дні фестывалю адбылася прэм'ера новага беларускага фільма «Чырвонае лісце» і прайшла з поспехам.

У бліжэйшы час намячаецца ў Мінску кінафестываль узбекскіх фільмаў з удзелам работнікаў кіно Узбекістана.

СЯРГЕЙ ПРЫТЫЦКІ 2)

У ІМЯ БУДУЧЫНІ

Вясной 1933 года польскія ўлады вырашылі любой цаною зламаць супраціўленне сялян вёскі Баранава. З гэтай мэтай яны арыштавалі больш за 30 камуністаў, камсамольцаў і беспартыйных юнакоў. Сярод іх былі Косця і Арсень Бараноўскія, Міхась Шулейка, Косця Говар, Нарэйка і іншыя (некаторыя з іх, напрыклад, Говар, Шулейка, і цяпер жывуць і працуюць у вёсцы Баранава). Усіх арыштаваных адправілі ў паліцэйскі ўчастак у вёску Калеснікі, дзе страшэнна каталі. Тых, хто ад катаванняў быў у непрытомнасці, сцягвалі ў падвал. Яны ж, скатаваныя да паўсмерці, калі прыходзілі да памяці і чулі, што наверсе катуюць новую ахвяру, хорам крычалі: «Трымайся, не выдай!» І ўсе, як адзін, вытрымалі, ніхто не выдаў таварышаў, не выдаў кіраўнікоў - камуністаў.

У 1933 годзе з гэтымі таварышамі я сядзеў у адной камеры Гродзенскай турмы. Якія ж гэта былі харошыя хлопцы!

Успамінаецца такі эпізод. Сярод арыштаваных быў адзін юнак з беднякоў. Імя яго было Захар, прозвішча не памятаю. Ён не быў ні камуністам, ні камсамольцам; не ўмеў ні чытаць, ні пісаць. Калі яго катавалі, дык пыталіся, у каго ён верыць: у пана Бога ці ў Косцю Бараноўскага (Бараноўскі быў камуніст, арганізатар барацьбы супраць камасацыі ў вёсцы Баранава). Захар, не задумваючыся адказваў, што верыць у Бараноўскага. Яму дасталося больш за ўсіх. Яго білі да страты прытомнасці, прыводзілі да памяці і зноў катавалі, патрабуючы, каб ён выракся сваіх перакананняў. Але юнак цвёрда стаяў на сваім.

Даведаўшыся пра катаванні арыштаваных таварышаў, падпольны райком партыі вырашыў склікаць у мястэчку Індура мітынг і арганізаваць масавы паход у Калеснікі, каб вызваліць арыштаваных.

У вёсцы Лаша, а потым у Індуры былі арганізаваны многалюдныя мітынгі. Але паход у Калеснікі не ўдаўся, ён быў разагнаны ўзброенымі да зубоў паліцэйскімі, накіраванымі з Гродна.

Пасля мітынгаў па ўсім Гродзенскім павеце пачаліся масавыя арышты. Дзесяткі таварышаў, у тым ліку шмат якія з вёскі Баранава, былі асуджаны на доўгія гады турэмнага зняволення. Але ніхто з іх не каяўся. Яны ганарыліся тым, што вёска Баранава стала прыкладам у барацьбе працоўных Заходняй Беларусі супраць ненавіснай камасацыі.

Нацыянальна - вызваленчая барацьба працоўных Заходняй Беларусі, узначаленая КПЗБ, не спынялася ні на адну хвіліну з моманту акупацыі Заходняй Беларусі і аж да моманту яе вызвалення.

Асабліва разгорнутая і вострая была гэтая барацьба ў 1926 — 1927 гадах, калі Кампартыі ўдалося стварыць легальную арганізацыю — «Беларускую Сялянска - Рабочую Грамаду».

Пра размах дзейнасці «Грамады», якая мела за сваю задачу барацьбу за 8-гадзінны рабочы дзень, за зямлю сялянам без выкупу, за права Заходняй Беларусі на самавызначэнне, аж да аддзялення, пра яе ўплыў на шырокія масы працоўных сведчыць ужо тое, што яна за адзін год вырасла да 100 тысяч чалавек. На чале Грамады стаялі беларускія паслы ў польскі сейм Тарашкевіч, Валошын і інш.

У пачатку 1927 года, урад Пілсудскага, напалоханы ростам уплыву Грамады, прыняў рашэнне ліквідаваць гэтую арганізацыю. Былі арыштаваны Тарашкевіч і Валошын і тысячы найбольш актыўных членаў Грамады. Услед за гэтым па ўсёй Заходняй Беларусі пракацілася хваля арыштаў членаў КПЗБ, пачаўся разгром партыйных арганізацый.

Нацыянальна - вызваленчая барацьба крыху звузілася, але не спынілася. Яна набыла іншыя формы. Традыцыі Грамады захаваліся ў культурна - асветнай дзейнасці гурткоў ТБШ (Таварыства беларускай школы), якія былі пад уплывам КПЗБ. Неўзабаве пасля разгрому Грамады была створана таксама легальная арганізацыя Беларускі Рабоча - Сялянскі клуб «Змаганне», якая праіснавала да 1930 года. У гэты перыяд у шмат якіх вёсках Заходняй Беларусі мелі месца выступленні навучэнцаў, байкот імі польскіх школ.

Працоўныя Заходняй Беларусі вялі няспынную нацыянальна - вызваленчую барацьбу таму, што ім быў ненавісны польскі акупацыйны рэжым, які асуджаў іх на страшэнную галечу і нястачы. У гэтай барацьбе яны выступалі за ўз'яднанне з Савецкай Беларуссю, поспехі якой у будаўніцтве новага сацыялістычнага жыцця былі добра ім вядомы, нягледзячы на граніцу і тэрор.

Барацьбу працоўных Заходняй Беларусі натхнялі рэвалюцыйныя песні. Часамі ідзеш зімовай ноччу па лесе, і раптам даляцяць да цябе словы дружнай, заліхвацкай песні:

Нас не любяць, нас баяцца
Поп кудлаты і кулак.
Парашыў за працу ўзяцца
Камсамольскі маладняк.

(Працяг на стар. 6)

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

МЯЖА

(Працяг са стар. 1)

Да бойкі паміж братамі не дайшло, людзі абаранілі. Геаметр вымяраў паводле акту — уздоўж. Вінцук дамагаўся ўпоперак.

Мяжа аддзяліла яго 2,5 гектара ад бацькавай зямлі. Цяпер Вінцук меў сваю гаспадарку, быў поўным гаспадаром. Пад адной страхою і ў адной хаце жылі з Федзяй, але глядзець адзін на другога не хацелі. Мяжа, як цяжкая рана, абольвала сэрца Вінцуку. Калі відзеў брата, кроў залівала яму вочы. Ён жа забраў сабе ўсю прыхільнасць бацькі, зямлю...

А ў вёсцы знайшліся ўслужлівыя людзі. Калі Вінцук заходзіў да каго на вячоркі, падавалі словы:

— І дурань жа ты, Вінцук, надулі цябе бацька з Федзькам. Ты дастаў 2 гектары, а ён чатыры.

Вінцук не адзываўся, а толькі грыз сам сябе, пераносіў, думаў.

Думкі прыходзілі страшныя.

* * *

Залажыўшы рукі, ішоў паволі мяжою наперад. За тры гады яна зарасла густою травою. Крыху балела галава пасля нядаўнай бойкі з Федзям. Вінцук, можна сказаць, абдумаў, што зрабіць. Не стане Федзі, сам гаспадаром будзе на цэлай гаспадарцы. Ужо не будзе бедаваць, і вёска перастане смяяцца. Але як усё зрабіць? — як? Заўтра бацька і маці паедуць на рынак... Федзя будзе малаціць збожжа цэпам... на кляпіску стаіць сячкарня. Федзя можа ўпасці з вышак? Можа, вядома, можа.

А што потым? Аб гэтым ужо не хацеў і думаць.

* * *

Сякера была невялікая. Адным словам, адпаведная...

Федзя скідаў з вышак снапы на кляпіска. На другі бок стадолы, за кляпіскам, Вінцук складаў грэчку.

— Слухай, Федзя, дрэнна я раблю, навошта нам гэтыя сваркі, давай, як браты, пагаворым, памірымся... Ты згодны?

Федзя з недаверам паглядзеў на Вінцука. Столькі прычыніў яму шкоды і крыўды, але ўсё ж такі гэта брат, свой, родны, блізкі.

Вінцук пераскочыў да Федзі на вышкі і лёг насупраць. Сякера за паясніцай прыціскала нагу. Размова неяк не складалася. Вінцук памалу павярнуўся на бок і стаў выцягваць яе.

— Каб толькі не заўважыў — думаў.

— Нехта, здаецца, увайшоў у стадолу? — сказаў да Федзі.

Федзя падпоўз на бераг і схіліўся над кляпіскам. Вочы Вінцука акінулі патыліцу брата і... ударыў. Федзя нават не войкнуў.

Сапхнутае цела палясела галавою ўніз, на сячкарню, адбілася аб вастрык і цяжка асунулася на кляпіска...

* * *

Не ішла Вінцуку работа ў полі. Нават думка, што ўжо неўзабаве знікне мяжа і ён будзе поўным гаспадаром на цэлым палетку, не супакойвала яго. Увесь час чакаў крыку са стадолы.

— А калі хто даведаецца? — Не, работа зроблена чыста, абставіны паказваюць на тое, што Федзя забіўся сам.

Пранізлівы крык маці быццам электрызаваў яго цела. Затым пачуўся плач Федзінай жонкі і бацькі. Сэрца Вінцука, як молат закалацілася. Ён ускапіўся і пабег у напрамку стадолы. Над акрываўленым целам ламантавала маці і жонка, заламаўшы рукі. З поля беглі суседзі. Вінцук упаў на калені, перажагнаўся з размахам і зароў, нібы голасна заплакаў.

Да вечара аб смерці Федзі ведала ўся аколіца.

* * *

Загад аб арыштаванні Вінцук прыняў зусім спакойна. Ішоў паміж міліцыянерамі да шашы. Аколіца патанала ў праменнях захадзячага сонца. Вінцук азірнуўся назад, як бы хацеў назаўсёды запамятаць дом, месца, дзе гуляў калісьці з Федзем, аколіцу. Толькі, калі праходзілі праз мяжу, якая прасякала бацькава поле, вочы яго неяк самі спусціліся да долу.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

ПАЧАЛАСЯ КАНТРАКТАЦЫЯ

Бельскі ільнаапрацовачны завод пачаў ужо кантрактаваць ільняную салому на 1959 год.

Згодна з асноўнай задачай — канцэнтрыраваць пасевы ільну паблізу ільнаапрацовачнага завода — большасць нарыхтовак закантрактуецца ў Бельскім павеце, а астатнія — у Сямяціцкім, Лапскім і Гайнаўскім паветах, і толькі ў тых грамадах, якія маюць добрую сувязь з нарыхтовачнымі пунктамі.

У гэтым годзе згодна з жаданнямі вытворцаў уведзена сістэма агульных дагавораў. Некалькі вытворцаў з адной вёскі падпісваюць сумесны дагавор на пасеў і продаж ільнянай саломы, але кожны з іх абавязаны індывідуальна вызначыць дакладную плошчу пасеву і колькасць прадаваемай саломы. Для атрымання насення і ўгнаенняў кожны вытворца, які падпісаў агульны дагавор, атрымае асобае пасведчанне.

Вытворцы, якія цалкам выконваюць свае кантрактовыя абавязкі па агульных дагаворах, атрымаюць прэмію — 1 прац. кошту прадананага дзяржаве ільну.

Агульныя дагаворы ўведзены з намерам арганізавання вытворных калектываў для павелічэння пасеваў валакністых раслін, павелічэння прыбытку ад іх і эканоміі на неабходных для кантрактацыі бланках. Такія дагаворы падпісалі ўжо вытворцы з вёскі Стацэвічы Бельскага павета, дзе створана 6 пасеўных калектываў, якія закантрактавалі 14,7 га ільну.

Такія пасяўныя калектывы, якія падпісалі агульныя дагаворы, арганізаваліся ў Вярпахах Новых, у Гусаках і Альшанцы Бельскага павета. Вытворцы арганізоўваюцца самі і не дапускаюць у свой калектыў такіх земляробаў, якія не выконваюць сваіх абавязкаў. З часам у калектывах застануцца толькі такія салідныя вытворцы, з якімі ільнаапрацовачны завод будзе сумесна працаваць.

Ільнаапрацовачны завод забяспечыць іх класіфіцыраваным насеннем, сродкамі для барацьбы са шкоднікамі і хваробамі, дасць аградапамогу і тэхнічнае кіраўніцтва.

* * *

Ільнаапрацовачны завод у Бельску - Падляскім старэецца наладзіць сувязь з плантатарамі. Ён вядзе карэспандэнцыі з плантатарамі насення ільну з мэтай падбору для іх надыходзячага часу для закупкі класіфікаванага насення.

Ураджай гэтага года паказвае, што пры спрыяючым надвор'і ў час дасцявання і ўборкі ільну нашыя плантатары змогуць вырасціць лён I і II стандарта. Так, напрыклад, Іван Антанюк, земляроб з Бельскага павета, з 30 араў плошчы пасеву прадставіў 835 кг саломы I стандарта і А. Магусевіч — 300 кг саломы I стандарта, а Мікалай Хаманюк — 2.420 кг саломы II стандарта з плошчы 1 га.

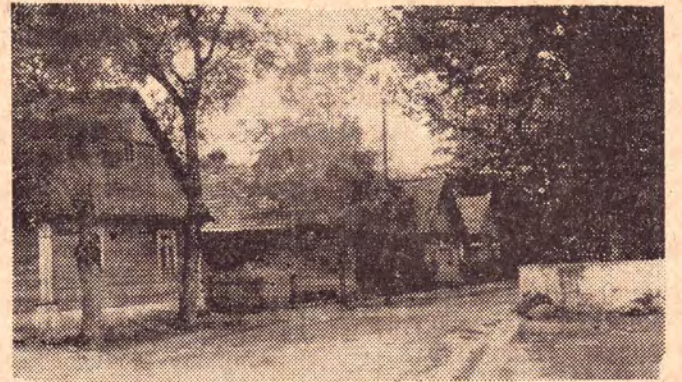
Такіх прыкладаў можа быць больш, таму што ў адным толькі нарыхтовачным пункце ў Аўгустове Бельскага павета ад 1 да 15 верасня г. г. паступіла 180 тон ільнянай саломы, з якой 5 тон было I стандарта, 30 тон II стандарта і ўсяго толькі 17 тон VI-га стандарта.

Земляробы сцвярджаюць, што кантрактацыя ільну аплачваецца ў сярэднім ужо пры IV стандарце саломы, і таму самі з'яўляюцца для падпіскі дагавораў на 1959 год.

У будучым кантрактаваць лён будуць самі земляробы праз перадавікоў сваіх калектываў, а ўсялякія пытанні, звязаныя з вытворчасцю ільну і канопляў, будуць вырашацца з дапамогай Саюза вытворцаў валакністых раслін.

А. ШЫШКОЎСКАЯ

Родныя краявіды

Вёска Тапаляны (Беластоцкі павет).

фота — а. а.

На 5 мінут спазніўся

Міхась Андрушкевіч з Гарадка прывёз зерне—абавязковую пастаўку дзяржаве — на склад ГС. Нажаль кладаўшчыкі К. Самайлюк і Міхола Мяслашка не прынялі зерня таму, што Андрушкевіч прывёз 5 мін. пасля гадзін працы. А што скажа на гэта праўленне ПЗГС у Беластоку? (Б)

Свінні - рэкардзісткі

Гадоўца свіней Рэвэль з Сітон Гаус (Англія) дасягнуў сусветнага рэкорду ў гадоўлі свіней. Свіння, гадаваная ім, дала адзін прыплод з 18 парасят. Гэтыя парасяты на працягу 8 тыдняў дасягнулі вагі паўтоны, пабіваючы папярэдні рэкорд — 483 кг. Парасяты першыя два тыдні былі кормлены круглыя суткі — што дзве гадзіны.

На сельскагаспадарчай выстаўцы ў Вене (Аўстрыя) паказаны вяпрук, які важыць 748 кг. Нягледзячы на такую вагу, ён не мае заплыўшых форм і належыць да свіней мясных, якія маюць каля 72 прац. мяса. Ад гэтага вяпрука паходзіць каля 2.500 парасят.

Новыя дарогі

З кожным годам штораз больш будуем добрых дарог. На здымку: будова асфальтнай дарогі ля Жэдні (Беластоцкі павет).

фота — а. а.

А. АМІЛЬЯНОВІЧ

КАЛІНОЎ

Даведаўшыся Карповіч, з якога яны атрада і брыгады, якія павінны выканаць заданні на Беласточчыне. Лейтэнант Скарынін са сваім патрулем павінен быў правесці ўсебаковую разведку і ўдакладніць, ці ёсць магчымасць перакінуць сюды дзейнасць усёй брыгады імя Кастуся Каліноўскага.

З Карповічам былі абмеркаваны спосабы сувязі. Абяцаў ім забяспечыць іх амуніцыяй, інфармацыямі і харчамі і дапамагчы ім навязаць сувязь з іншымі сувязнымі. Пасля двух дзён адпачынку ў Скраблякім лесе, Скарынін са сваім патрулём адыйшоў у лясы пад Ліпаў Мост, дзе меў дамоўленае месца сустрэчы з сувязным іх брыгады. Паміж групай Скарыніна і Карповічам было навязана сціслае супрацоўніцтва.

Восенню 1943 года ад групы гарадоцкіх партызан, якія адышлі на Палессе, прыбыў патруль пад камандаваннем лейтэнанта Мішкі. Зноў быў навязан кантакт з Карповічам. Расказалі яму аб дзейнасці партызан на Палессі і пра тое, што яны як цэласць, увайшлі у склад атрада імя Суворава. Карповіч з цікавасцю слухаў апавяданні пра палескі партызанскі край, пра аэрадромы для самалётаў, пра дзейнасць ворага і многіх іншых не менш цікавых справах.

Прыбыўшы патруль меў заданне аб'яднаць усе групкі, што хаваліся па лясах, правесці некалькі дыверсій і вярнуцца назад на Палессе. Выканаўшы гэтыя заданні, лейтэнант Мішка і яго партызаны рыхтаваліся да адыходу. У той час немцы ўзмоцнілі варту на чыгунцы Беласток — Ваўкавыск. Група Мішкі, выбіраючыся на Палессе з Скрабляцкіх лясоў, была вымушана перайсці праз чыгунку. Партызанскія патрулі праходзілі цераз чыгунку найчасцей паміж станцыямі Страшава і Крынкі. Аколіца, парослая лесам і кустамі. У гэтых месцах немцы вельмі часта рабілі засады.

Аднойчы ўначы непадалёк ад станцыі Крынкі група Мішкі набліжалася да чыгункі. На іх пасыпаліся стрэлы. Была гэта нямецкая засада. Аднаго з партызан паранілі. Трое таварышаў аднеслі параненага назад, а рэшта прарвалася на другі бок. Паранены партызан застаўся пад апекай Карповіча.

Выздараўшы, быў скантактаваны з групай Скарыніна, да якой і далучыўся.

Вясною 1943 года немцы ў аколіцах Гарадка правялі арышты людзей, якіх падазравалі ў сувязі з партызанамі. Арыштавалі тады ў вёсцы Страшава двух братоў Карпюкоў — Аляксея і Уладзіміра.

Праз некалькі тыдняў следства ў Беластоку абодвух Карпюкоў разам з іншымі арыштаванымі вывезлі ў канцэнтрацыйны лагер у Штутгофе.

Штутгоф быў месцам масавых знішчэнняў соцень тысяч людзей, звезеных з усёй Еўропы.

Абодва Карпюкі, апынуўшыся ў Штутгофе, пачалі раздумваць над тым, каб уцячы з гэтага пекла.

Аднойчы Карпюкоў разам з іншымі ўзялі на работу. Аляксей вырашыў уцякаць. Брат разгубіўся, не верыў ва ўдачу.

Браты пачалі развітвацца. У той момант, калі вахман адвярнуў галаву, Аляксей пераскочыў на другі бок вагона і колькі меў сіл кінуўся наперад. Вахман убачыў яго, калі ўжо было позна. Кулі ўжо не дагналі яго. Карпюк уцёк. Ад мора, праз усю Усходнюю Прусію, дайсці да Страшава было не так лёгка. На кожным кроку пагражала небяспека.

Веданне мовы ворага, спрыт і адвага прыдаліся Карпюку. У адным месцы здабыў мундзір чыгуначніка, пераапрануўся і то пацягамі, то зноў пехатою кіраваўся

Да Канферэнцыі беларускіх настаўнікаў у Бельску

НАСТАЎНІК І БГ-КТ

Беларускае грамадска - культурнае таварыства — гэта арганізацыя масавага характару. Першараднай праблемай у яго дзейнасці з'яўляецца справа пашырэння складу членаў. На вёсцы з гэтым вяжацца перш за ўсё справа арганізавання новых гурткоў. Чым больш гурткоў, тым больш і членаў. Кожны новы член — сведчанне пашырэння ўплыву таварыства.

Аднак генералізацыя, а тым болей вульгарны падыход да гэтай праблемы, небяспечна шкодны. Рэалізаваць гэтую справу патрэбна не шляхам бяздумнага націску, але шляхам прадуманай работы. Толькі так!

Гурткі беларускага таварыства арганізоўвае ў асноўным моладзь. І гэта зусім зразумела. Маладыя людзі заўсёды больш гарачыя, больш цікавяцца новым. Да моладзі трэба ісці з атракцыяй. Значыць, паказаць ёй (дзе яшчэ не паказана) усю прыгожасць мастацкай самадзейнасці ў выкананні, па магчымасці, лепшых самадзейных сіл. Гэтакая лінія прапаганды наогул універсальная.

Роля інтэлігентнага настаўніка на вёсцы вялікая. Маю на думцы яго ролю ў атмасферы жыцця вясковай моладзі. Чуецца часта, што нават ужо і вясковая моладзь не мае належнай пашаны да настаўніка. Але гэта няпраўда. Вясковая моладзь заўсёды прыглядаецца да настаўніка, стараецца раўняцца з ім.

Як правіла, перад утварэннем гуртка БГ-КТ спярша арганізоўваецца мастацкі гурток. Гэта някепска. — Толькі ў меншай вёсцы стварыць мастацкі гурток пераважна немажліва.

Настаўнік у вёсцы. Якая можа быць яго роля ў ажыўленні грамадска - культурнага жыцця?

Калі ў данай вёсцы маюцца ўмовы для развіцця мастацкай самадзейнасці, дык мясцовы настаўнік у меру сваёй энергіі павінен гуртаваць вакол сябе найболей разгорнутую і таленавітую моладзь. Бо толькі яна можа стварыць самадзейны мастацкі гурток, як трывалую і самастойную ініцыятыву.

Роля настаўніка тут — кіраваць мастацкім развіццём гуртка і выхоўваць людзей, якія ў будучыні маглі б працаваць самастойна.

На другі год настаўнік захоча перанесціся на працу ў іншае месца, але гурток застанецца.

Тады лягчэй з моладдзю гаварыць і пра болей сур'ёзныя справы — пра стварэнне гуртка БГ-КТ.

Я так зразумеў інтэнцыю канферэнцыі беларускіх настаўнікаў у Бельску ў справе дапамогі БГ-КТ дзеля развіцця культурнай працы ў вёсцы.

С. ЯНОВІЧ

У Вялікія Тынявічы зноў павінна прыязджаць кіно

Кожны ведае, якое выхаваўчае значэнне для моладзі мае кіно. Яно вучыць глядача.

Амаль у кожную вёску прыязджае кіно, хаця раз у месяц. У другія вёскі раз на тыдзень, а ёсць і такія вёскі, якія маюць і свае ўласнае.

У вёсцы Вялікія Тынявічы ў Гайнаўскім павеце месяцаў тры таму назад прыязджала кожны тыдзень сталае кіно з Нарвы. Апрача таго прыязджала сюды раз на месяц кіно аб'яздовае. Моладзь з гэтае вёскі, а таксама і з вёсак суседніх была гэтаму вельмі рада. Калі прыходзіў чацвер — дзень у які заўсёды дэманстраваліся фільмы, ужо пад вечар, моладзь, а таксама і старэйшыя збіраліся каля школы і напружана чакалі, калі пакажацца фурманка з кінаапаратамі. У гэты дзень у вёсцы панаваў нейкі прыўзняты, святочны настрой. Усе цешыліся прыездам новага фільма. На фільм прыходзіла моладзь з суседніх вёсак.

Звычайна пасля фільма адбывалася забава. Моладзь гуляла, а старэйшыя цешылі свае вока праз вокна, пільна ўзіраючыся ў кожную пару. Так было тры месяцы назад. А што цяпер? Цяпер тут пануе сумная падляская глуш. Моладзь не мае за што рук зачапіць. Кіно, так патрэбнае ў гэтай вёсцы для выхавання моладзі, перастала прыязджаць, як сталае з Нарвы, так і аб'яздовае. А чаму?... (я)

Медыцынская Акадэмія ў Беластоку...

...працуе ўжо 6 год. У гэтым годзе на I курс паступіла 297 студэнтаў.

фота — З. Зарэмба

Пад развагу моладзі

Ужо восень, зіма вось-вось за намі. Настануць доўгія вечары, у час якіх нашы маладыя чытачы не маюць што рабіць. Нуда і бяздзейнасць. Што рабіць? Чым заняцца?
Ёсць чым, і многа чым. Паслухайце.

Ёсць арганізацыя ЛПЖ (Ліга сяброў салдата). Члены ЛПЖ — хлопцы і дзяўчаты — праходзяць розныя курсы, напрыклад, супрацьпаветранай і атамнай абароны, вучацца страляць і іншаму, звязанаму з вайсковай службай. Арганізуюцца курсы фотааматараў, мадэльшчыкаў - вадалазаў і г. д.

У Беластоцкім ваяводстве налічваецца 800 арганізацый ЛПЖ, якія гуртуюць 20 тыс. членаў. Арганізацыя ЛПЖ можа паўстаць у кожнай вёсцы. Дзяўчаты і хлопцы павінны звяртацца ў павятовыя праўленні ЛПЖ. Інструктары павятовых праўленняў дапамогуць арганізаваць дзейнасць. ЛПЖ арганізуе курсы сувязных і г. д. Ёсць арганізацыі ЛПЖ, якія шырока, на поўную пару разгортваюць сваю дзейнасць. Будуюць ціры, вучацца ездзіць на матацыклах, карыстацца радыёстанцыямі і г. д.

У такіх выпадках моладзь не нудзіцца вечарамі.

Пішыце нам аб сваіх цяжкасцях, дапаможам. (аа)

ШЧЫКПА 3)

на ўсход. Голад і страх дэканспірацыі спадарожнічалі яму ўсю дарогу. Пасля шматлікіх цяжкасцей усё ж дабраўся ён у родную вёску.

Праз свайго бацьку, Нікіфара, нав'язаў сувязь з Карповічам, а праз яго — і з цэлай партызанскай групай лейтэнанта Скарыніна. Партызаны прынялі Карпюка да сябе. Спачатку адносіліся да яго з пэўным недаверам — бо як жа: так лёгка ўцёк са Штутгофа? Пасля некалькіх баявых заданняў, выкананых Карпюком, давер да яго ўзрос.

Партызанская група Скарыніна, выканаўшы сваё заданне ў беластоцкіх лясах, рушыла назад да места стаянкі брыгады. Разам з гэтай групай адыйшоў Карпюк. У партызанскіх атрадах, падпарадкаваных генералу «Капусце», Карпюк заставаўся доўга, выконваючы шэраг рызыкоўных баявых заданняў.

Праз пэўны час Аляксею Карпюку давялося зноў вярнуцца ў родную аколіцу з далёкага паходу. Расказваў Карповічу аб сваіх прыгодах і, назіраннях. Прынёс вялікую здабычу — пяць магнітных мін. Канструкцыя гэтых мін была прыстасавана для вядзення дыверсій у шырокім маштабе. Дастаткова было такую міну прыткнуць недзе да жалеза, і яна трымалася, быццам прыклееная. Адпаведна настаўлены гадзіннікавы механізм адвольна рэгуляваў час выбуху.

Карпюк і Карповіч вырашылі практычна выпрабаваць іх выбуховую магутнасць. Партызанскім сувязным на станцыі Валілы быў Васіль Курцэвіч. Карпюк перадаў Курцэвічу адну міну. Як рабочы на станцыі ён меў большую магчымасць падкласці яе пад эшалон. Курцэвіч выкарыстаў момант, калі на станцыі стаяў доўгі чыгуначны састаў з бензінам і забеспячэннем для фронта. Адпаведна наставіў міну і прыткнуў яе да аднаго з вагонаў. Выбухла яна ў дарозе і цэлы эшалон не даехаў да фронта.

Адну міну падклаў Карпюк пад чыгуначную ветку ў Валілах. Выбухла пад поездам. Разбіла паравоз, і на некалькі гадзін рух на станцыі быў спынены.

Апошняя міна засталася ў Карповіча. Штодзень аглядаў яе, раздумваючы над тым, дзе б зрабіць дыверсію. Памалу нараджаўся план. Узарваць ягдкаманду ў Гарадку! Задума была смелай і адначасова надзвычай цяжкай ў выкананні. Рызыка вялікая. Карповіч дэталёва прыпамінаў будынак ягдкаманды і размяшчэнне пакояў. Падкласці ў будынку міну і не звярнуць нічыёй увагі, было немагчыма. Успомніў, што, бываючы ў сядзібе ягдкаманды, часта бачыў на панадворку грузавую машыну, якая была заўсёды ў поўнай гатоўнасці. Усвядоміўшы гэта, аж усміхнуўся сваім думкам. План набываў рэальнасць.

Самая магнітная міна была невялікай. Яна, хаця і мела вялікую выбуховую сілу, вялікіх пашкоджанняў не магла зрабіць. Карповіч прывязаў да яе яшчэ чатыры кавалкі толу, паглядзеў на механізм і ў думцы аблічыў сабе.

— Ад Грыбаўцоў да Гарадка буду ехаць 20 мінут, там давядзецца пасядзець са дзве - тры гадзіны, пасля ў лес, ну і...

Пакруціў механізм і наставіў выбух праз чатыры гадзіны. Міну паклаў на дно тэчкі, на яе некалькі бутэлек самагонкі, курыцу, масла, яйка і іншую закуску. Тэчку прывязаў да веласіпеда і паехаў у Гарадок.

Камандзір ягдкаманды Марш прывітаў Карповіча, як старога «сябра» па чарцы і гутарцы. Немец любіў добра папіць. Карповіч адвязаў тэчку, паклаў на стол закускі, паставіў самагонку.

(Працяг будзе)

Моладзь у вёсцы Храбалы ўзялася за працу

Нядаўна ў вёсцы Храбалы (Бельскі павет) адбыўся сход гуртка Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Члены гуртка апрацавалі план дзейнасці на апошні квартал.

Настаўніца Зіна Белах абавязалася наладзіць пастаноўку беларускай п'есы з моладдзю вёскі, Ліліяна Дамброўская арганізуе бібліятэку, а ўсе члены гуртка зробяць падпіску на «Ніву» і будуць яе распаўсюджваць сярод насельніцтва вёскі.

Праўленне гуртка пастараецца наладзіць час-ад-часу дэманстраванне кінафільмаў.

К. МАЙСЕНЯ

«Ніва» за граніцай

Газета «Ніва» ў гэтым годзе ідзе ў 11 замежных краін. А вось дзяржавы, у якіх «Ніва» мае сваіх чытачоў: Англія, Балгарыя, Бельгія, Францыя, Іспанія, Канада, Германская Федэратыўная Рэспубліка, Германская Дэмакратычная Рэспубліка, Швецыя, ЗША і СССР. (мб)

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны.

КАЛІНА — МАЛІНА

Каліна - маліна,
Чырвоная рожа.
Чаго заплакала
Салдацкая жона?
Чаго заплакала?
Чаго зарыдала?
Сваго міленькаго
У салдаты аддала.
Аддала ў салдаты,
У горад Варшаву,
Дзе б'ют барабаны,
Громко выбівают, —
Маладых рэкрутаў
У войска адпраўляюц.
Па багацком сыну
Бацько, маці плачэ,
А па сіраціне
Чорны воран грачэ.
На багацком полі
Жыто і пшаніца,
А на сіраціным
Трава і мятліца.
На багацком полі
Тры, чатыры копы
А на сіраціным
Тры, чатыры снопы.
На багацком полі
Валы і каровы,
А на сіраціным
Пустыя аборы.

Ад АНІСІІ ЦЭТРА (81 год) у вёсцы Тапары, Гайнаўскага павета, запісаў *Юрка Дзмітрук.*

Якія хваробы знікаюць а якія распасціраюцца

Усё больш і больш людзей у цэлым свеце разумее, што здароўе — гэта не толькі адсутнасць хвароб, але і правільны спосаб жыцця і мыслення. У выніку гэтага — яскравы факт апошняга дзесяцігоддзя — незвычайнае паніжэнне смяротнасці. Ва ўсім свеце смяротнасць у 1950 — 1954 гадах была ніжэйшая, чым у 1945—1949 гадах. І трэба падкрэсліць, што асабліва гэтае паніжэнне відаць у краінах Азіі і Афрыкі, у якіх раней назіралася найвышэйшая смяротнасць.

Такія вынікі трэба прыпісаць галоўным чынам поспехам агульнай гігіены і эпідэміялогіі. Дзякуючы гэтым поспехам, амаль усюды павялічылася сярэдняя працягласць жыцця. У найбольш развітых краінах працягласць жыцця жанчын цяпер на 4—5 год, а мужчын — на 3—4 гады вышэйшая, чым 10 год назад. У некаторых асабліва хутка развіваючыхся краінах сярэдняя працягласць жыцця павялічылася да 11 год для жанчын і да 10 год для мужчын.

Дзякуючы памяншэнню смяротнасці пры амаль нязменнай нараджальнасці насельніцтва зямнога шара, якое ў сучасны момант складае 2.700 мільёнаў чалавек, хутка расце; яно павялічваецца амаль на 5 тысяч чалавек у гадзіну, ці на 120 тысяч чалавек у дзень, ці на 43 мільёны чалавек у год. Пры такіх тэмпах росту да канца гэтага стагоддзя насельніцтва зямнога шара падвоіцца.

* * *

Для апошняга дзесяцігоддзя характэрна надзвычайнае скарачэнне распасцірання цяжкіх захворванняў, самыя назвы якіх прыводзілі ў жах нашых дзядоў: халеры, тыфу, воспы, чумы, зваротнага тыфу і жоўтай ліхаманкі.

Халера, напрыклад, прадстаўляе сабою рэальную небяспеку толькі ў Індыі і Пакістане, але нават і там становішча значна палепшылася: з 1945 да 1949 года налічвалася 824 тыс. смяротных выпадкаў, а з 1950 па 1954 год — менш 385 тыс.

Захворванні сыпным тыфам у Еўропе і Паўночнай Амерыцы становяцца рэдкай з'явай. Усё больш рэдкімі становяцца выпадкі смерці ад воспы: з 1945 да 1949 года ва ўсім свеце іх налічвалася 193 тысячы, а з 1950 да 1954 года — 178 тысяч. Смяротнасць ад жоўтай ліхаманкі з 1950 да 1955 года знізілася да 50 прац.

Амаль тры чвэрці насельніцтва зямнога шара жыве ў малярыйных зонах. Да 1948 года малярыяй штогод захворвала каля 300 мільёнаў чалавек; 3 мільёны з іх памірала. Цяпер смяротнасць скарацілася на 30 прац.

У Савецкім Саюзе ў першыя гады пасля 2-ой сусветнай вайны налічвалася 4.330 тысяч выпадкаў захворвання малярыяй. У 1956 годзе адзначана ўжо менш 13 тысяч новых выпадкаў; мяркуюць, што да 1960 года малярыя ў СССР будзе цалкам знішчана.

Шырокае ўжыванне пеніцыліну і іншых антыбіётыкаў прывяло да значнага зніжэння смяротнасці ад запалення лёгкіх. Найлепшыя вынікі дасягнуты ў Новай Зеландыі, Швейцарыі, Італіі, Галандыі, ЗША і Швецыі, дзе смяротнасць ад запалення лёгкіх знізілася на 62,1—53,1 прац. За імі ідуць Нарвегія, Данія, Канада, СССР, Фінляндыя, Аўстралія, Шатландыя, Ісландыя, Германія і Японія, дзе смяротнасць ад запалення лёгкіх знізілася на 43-32,6 прац.

З кожным годам памяншаецца смяротнасць і ад сухотаў. Паміж 1950 і 1955 гадамі, напрыклад, яна спала ў Францыі з 58,1 да 31,1, у Даніі — з 13,8 да 6,3 а ў Партугаліі — з 143,6 да 63,0 на 100 тысяч насельніцтва.

Калі перад 2-ой сусветнай вайной ад сухотаў паміралі галоўным чынам жанчыны ва ўзросце ад 20 да 30 год і мужчыны ва ўзросце ад 40 да 55 год, то цяпер найбольшая смяротнасць назіраецца сярод мужчын і жанчын, якія маюць больш 60 год.

* * *

Але ў той час, калі за апошнія 10 год смяротнасць ад інфекцыйных захворванняў паменшылася прыкладна ўдвая няшчасныя выпадкі сталі адной з галоўных прычын смерці, асабліва сярод дзяцей і юнакоў.

У Паўночнай Амерыцы і ў некаторых краінах Еўропы каля паловы смяртэльных выпадкаў сярод хлопчыкаў ва ўзросце 5—9 год — вынік няшчасных выпадкаў; першае месца тут займаюць транспартныя катастрохы, затым ідуць падзенні з вышыні, далей няшчасныя выпадкі пры купанні, пажары, выбухі і атручванне.

Расце і смяротнасць ад некаторых хвароб. У большасці высокаразвітых краін галоўнымі прычынамі смерці з'яўляюцца хваробы сэрца і рак.

У Англіі і Уэльсе, напрыклад, у 1947 годзе прычынай 15,1 прац. усіх смяротных выпадкаў быў рак. У 1955 годзе гэты працэнт павялічыўся да 17,6. У Даніі гэта лічба павялічылася з 16,2 прац. у 1947 годзе да 21,8 прац. у 1955 годзе, а ў Злучаных Штатах — з 4,7 да 19,7 прац.

У большасці высокаразвітых краін рак лёгкіх у параўнанні з іншымі ракавымі захворваннямі забірае найбольшую колькасць жыццяў.

Устаноўлена, што злаякасная вопухаль (рак) пэўнага тыпу, даючая максімальную смяротнасць у адной краіне, аказваецца значна менш небяспечнай у іншай. У Англіі і Уэльсе ад рака дыхальных шляхаў памірае ў сярэднім 45,5 чалавек на кожныя 100 тысяч, што значна больш, чым у якіх-небудзь іншых краінах. У Японіі ад гэтага тыпу рака гіне ўсяго 6 чалавек з 100 тысяч, затое смяротнасць ад рака стрававальных органаў дасягае максімума (98,2 на 100 тыс. чалавек).

Растуць псіхічныя захворванні. Асабліва вострай стаіць праблема псіхічных захворванняў у прамыслова развітых краінах. Падлічана, што ў Амерыцы і Заходняй Еўропе на кожную тысячу чалавек насельніцтва прыходзіцца 20 псіхічнахворых, акрамя таго, да 10 прац. насельніцтва церпіць ад нервовых расстройстваў, якія выклікаюць частковую непрацаздольнасць.

У ЗША да 1 жніўня 1945 года з пяці мільёнаў ваеннаабавязаных ва ўзросце ад 18 да 37 год каля 18 прац. былі зняты з учоту як псіхічнахворыя.

Б. Ч.

Радыёпрыёмнік у чалавечым вуху

Два нямецкія інжынеры з Ганавера (ГДР) зрабілі прыёмнік, які ўмяшчаецца ў вуху чалавека. Гэты прыёмнік мае сваю крыніцу току ў выглядзе малюсенькай батарэйкі. Сіла яго гучання робіць уражанне работы звычайнага пакаёвага прыёмніка. У той жа час у суседзяў няма падстаў для скаргі: яны нічога не пачуюць.

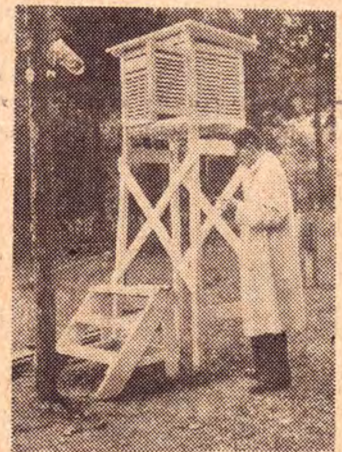
Найменшы тэлевізар

Найменшы тэлевізар сканструяваў пасля дзевяці месяцаў цяжкай, маруднай працы адзін радыёаматар у Лондане. Апарат гэты мае 3,8 см даўжыні. Ён ловіць перадачы двух брытыйскіх тэлевізійных станцый.

Вобраз, які перадае тэлевізар, з'яўляецца такім маленькім, што ледзь яго відаць. Усё такі аматару ўжо прапанавалі за гэты апарат 300 англійскіх фунтаў.

У 86 мовах

Найбольшай колькасцю моў паслугоўваюцца радыёстанцыі Савецкага Саюза. Яны даюць перадачы ў 86 мовах, якімі паслугоўваюцца розныя нацыі і народы Савецкага Саюза.

Так выглядае гідраметэралагічная станцыя ў Рымановым здроі. На здымку: назіральнік мгр. Тадэуш Карасевіч за працай.

Фота — ЦАФ.

Штораз больш сялянскай моладзі працуе на будове, атрымаўшы кваліфікацыю муляроў.

Фота — ЦАФ.

Штучныя лёгкія і сэрца

Французскія вучоныя сканструявалі апарат, які можа замяніць лёгкія і сэрца. Апарат прымяняецца ў часе цяжкіх і доўгіх аперацый. Ён парушае кроў і дастаўляе крыві патрэбны кісларод. Ён асабліва прыдатны пры аперацыях людзей з слабым сэрцам.

Вучыся ўмеру добрым манерам

Як есці кампот і г. д.?

Фруктовы кампот ядуць дэсертнымі лыжкамі, а калі іх няма, — чайнымі. Костачкі сплёўваюць у лыжку, падносячы яе да самых губ, а затым складваюць на талерку або на сподачак.

Чай, кофе, малако, какао наліваюць няпоўную шклянку або кубачак (жанчынам прынята падаваць усе гэтыя напіткі ў кубачках са сподкамі, а мужчынам у шклянках з падшклянкамі). Бясшумна размяшаўшы лыжачкай цукар, яе вымаюць і кладуць на сподак. Са сподка звычайна нічога не п'юць, бо ў гэтым выпадку кубачак прыйшлося б ставіць проста на абрус.

ІМЯ БУДУЧЫНІ

(Працяг са стар. 3)

Або:

Мы на зло усім буржуям
Міравы пажар раздуем!
Міравы пажар гарыць,
І Пілсудскі ўвесь дрыжыць...

Гэта спявалі хлопцы і дзяўчаты, вяртаючыся з вечарынкі.

Ці бывала летам — ляжыш уночы на ўзлеску, або проста ў жыце, хаваючыся ад паліцыі, і чуеш, як дружны хор моладзі ў адной вёсцы спявае «Смело, товарищи в ногу». І так да раніцы над стомленымі, прыдушанымі горам вёскамі, над беднымі сялянскімі палоскамі і пералескамі лунала рэвалюцыйная песня, як прадвеснік лепшай, недалёкай будучыні.

Колькі сіл і энергіі дадавалі гэтыя песні сынам беларускага народа ў барацьбе з польскімі акупантамі! З песняй яны ішлі на дэманстрацыю, з песняй вытрымлівалі катаванні ў ахранцы, пераносілі доўгія гады турэмнага зняволення.

Беларускія, тым болей рэвалюцыйныя, песні ў Заходняй Беларусі былі забаронены. За спяванне іх прадугледжвалася пакаранне турэмным зняволеннем. Але чым больш іх забаранялі, тым больш яны распаўсюджваліся.

Працоўныя Заходняй Беларусі пад кіраўніцтвам Кампартыі з гордасцю адзначалі ўсе рэвалюцыйныя святы: дзень Кастрычніцкай рэвалюцыі, Першае мая, дзень Парыжскай Камуны, МЮД, Ленінскія дні і інш.

Перад святамі 7 лістапада і Першага мая распаўсюджвалася падпольная камуністычная літаратура, расклейваліся і вывешваліся лістоўкі, адозвы, транспаранты, плакаты, якія заклікалі працоўных да барацьбы супраць польскага фашысцкага ўрада, за свабоду, за Савецкую ўладу.

Усё гэта прыводзіла ў шаленства польскіх акупантаў, і ўзнімала баявы настрой у прыгнечаных. Для нас, падпольшчыкаў, гэтыя дні былі сапраўднай школай баявой і палітычнай падрыхтоўкі. Асаблівую актыўнасць у гэтыя дні праяўлялі камсамольцы. Ім важна было не проста распаўсюдзіць лістоўкі, або вывесіць плакаты, але як і дзе іх распаўсюдзіць. Адна справа раскідаць лістоўкі ўночы па дарозе, або павесіць плакат у вёсцы. Зусім іншая справа — распаўсюдзіць лістоўкі сярод белага дня на рынку або ў касцёле ў прысутнасці шпікаў і паліцыі, а чырвоныя сцягі вывесіць на самым версе касцёла, або на будынку паліцэйскага ўчастка.

У дні 7 лістапада і Першага мая ва ўсіх гарадах і павятовых цэнтрах арганізоўваліся мітынгі і дэманстрацыі, якія часта канчаліся сутычкамі з паліцыяй. Шматтысячныя мітынгі і дэманстрацыі праходзілі ў Беластоку, Вільна, Гродна, Баранавічах, Слоніме, Косаве і г. д. Асабліва шматлікія былі дэманстрацыі пасля таго, як Кампартыя ў 1935 годзе прыняла рашэнне аб стварэнні адзінага фронта ўсіх прагрэсіўных партый і арганізацый для барацьбы супраць фашызма. Гэтыя дэманстрацыі набывалі шырокі размах і вострую рэвалюцыйную форму не толькі ў гарадах, але і ў вёсках.

Так, напрыклад, у шэрагу вёсак Галынкаўскай гміны (цяпер Свіслацкі раён Гродзенскай вобласці) у 1935 годзе былі праведзены першамайскія мітынгі, якія ператварыліся ў дэманстрацыі. Дэманстранты з вёскі Галынка накіраваліся ў мястэчка Крынкі, каб уліцца ў дэманстрацыю рабочых.. Насустрач дэманстрантам выйшаў войт, і пагражаючы зброяй, патрабаваў разысціся. Пры гэтым ён некалькі разоў выстраліў у дэманстрантаў з пісталета. Абураныя сяляне абяззброілі і забілі войта і трох чыноўнікаў гміны. Яны таксама дашчэнту зруйнавалі памяшканне гміны. Да мястэчка Крынкі дэманстранты ўсё ж не дайшлі, яны былі рассеяны паліцыяй. Сотні сялян пасля гэтага апынуліся ў турмах. Такія дэманстрацыі адбываліся і яшчэ ў шмат якіх месцах.

Партыя і камсамол узнімалі працоўных на барацьбу супраць падрыхтоўкі вайны з Савецкім Саюзам. Шляхам шырокай масава - палітычнай работы выкрываліся ваенныя мерапрыемствы польскага ўрада, сабатыравалася будаўніцтва ваеннастратэгічных дарог, уплата падаткаў, усялякіх збораў на ваенныя мерапрыемствы і г. д. Праводзілася вялікая работа і ў арміі. Не зважаючы на тое, што камуністам і камсамольцам, якія дзейнічалі ў арміі, у выпадку іх выяўлення, як правіла, прыпісвалі шпіянаж у карысць Савецкага Саюза і ім пагражала кара смерцю, у часцях польскай арміі існавала шырокая сетка партыйных і камсамольскіх арганізацый.

(Працяг будзе)

Горача сустрэлі Беларускі мастацкі калектыў песні і танца

11 кастрычніка (ў суботу) г. г. Беларускі мастацкі калектыў песні і танца ў Беластоку выступіў на вечары, прысвечаным 15 гадавіне Польскага войска. Вечар адбыўся ў вялікай аўлі Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку. Перапоўненая зала змясціла каля 800 асоб. Пасля афіцыяльнай часткі, выступлення калектыву ВОП, гарцэрскага калектыву і вайсковага аркестра на сцэну выйшаў беларускі хор.

Згодна з праграмай вечара хор павінен быў адспяваць 4 песні. Але публічнасці праграма ні пачым. Так як спадабаліся песні, яна ўзнагароджвае хор доўгімі апладысментамі пераходзячымі ў «біс». Няма рады, трэба спяваць на «біс». Песня на «біс» узнагароджваецца паўторным гарачым «бісам». І так без канца.

Нашаму калектыву прышлося б паказаць усю сваю праграму, калі б не тое, што было ўжо 9 гадзін вечара і што ў праграме вечара былі яшчэ 2 ці 3 калектывы. (зб)

ФЁДАР СКОК

11 кастрычніка 1958 г. памёр Фёдар Скок — настаўнік белар. мовы пры Педліцэі ў Бельску-Падляскім.

Сам выхадзец з сялянскай сям'і з Навагрудчыны. 54 гады свайго жыцця прысвяціў настаўніцкай працы, выхоўваючы, спярша на Палессі, а потым у Навагрудчыне і Беласточчыне сялянскіх дзяцей.

Фёдар Сямёнавіч ведамы як настаўнік паступовых поглядаў, заўсёды адносіўся да вучняў з сэрцам, служыў добрымі радамі і ўказаннямі. Быў добрым сябрам у настаўніцкім калектыве і ўсякаму прыходзіў з помаччу, будучы старшынёй Дапаможнае касы пры пав. Аддзеле Саюза настаўнікаў. Браў таксама дзейны ўдзел у працах Бельскага Аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства.

Чэсць Яго памяці!

Важна для моладзі

Растуць кадры рамеснікаў

Прадпрыемства ўдасканальвання рамесніцкіх ведаў у Беластоку штогод арганізуе ў паветах Беласточчыны рамесніцкія курсы. Штогод, пасля заканчэння гэтых курсаў, дзесяткі рамеснікаў атрымоўваюць дыпломы чаляднікаў і распачынаюць працу ў розных галінах рамесніцтва. У мінулым годзе ў Бельскім павеце на курсе ўдзельнічала 47 кавалёў, слёсараў, бляхароў і краўцоў. Усе яны атрымалі дыпломы чаляднікаў і распачалі работу на розных прадпрыемствах, кааператывах і паасобна на Бельшчыне.

У гэтым годзе падобны курс адбываецца ў Сямяцічах, у якім удзельнічаюць шаўцы, краўцы і столяры.

У мінулым годзе на Беласточчыне закончыла курсы і атрымала дыпломы чаляднікаў 1143 рамеснікі, а ў гэтым годзе ўжо 822. Апрача гэтых курсаў Прадпрыемства ўдасканальвання рамесніцкіх ведаў, арганізуе ў вёсках, асабліва зімою курсы крою і шыцця. Напрыклад, зімой г. г. такія курсы закончыла, між іншым, 20 жанчын у Гайнаўцы і 20 жанчын у Нарве. Усе яны вельмі задаволены курсамі таму, што навучыліся кроіць, шыць і цяпер маюць спецыяльнасць. А гэта ж важна ў жыцці кожнай сялянкі. Аплата за такі двухмесячны курс усяго 280 зл. І арганізаваць такі курс можна ў кожнай вёсцы, дзе толькі будзе не менш 20 жадаючых. Тады Прыдпрыемства ўдасканальвання рамесніцкіх ведаў высылае ў даную вёску свайго інструктара - спецыяліста і курс пачынае працаваць.

У канцы гэтага года Прадпрыемства намерана арганізаваць 6-месячны курс будаўнікоў. Курсанты будуць вучыцца прафесіі муляра, тынкоўшчыка і печніка. Удзельнікі гэтага курса будуць мець у Беластоку бясплатны інтарнат. Пасля заканчэння курса яны абавязаны працаваць нейкі час (за нармальнай аплатай) на будоўлях Беласточчыны ў мясцовасцях, вызначаных прадпрыемствам.

На гэты курс у першую чаргу будзе прымацца моладзь з вёсак Беласточчыны. Аб распачацці ўсіх успамянутых курсаў інфармуе Прадпрыемства ўдасканальвання рамесніцтва ў Беластоку па вуліцы Сянкевіча № 59 (вб)

Чаму не гавораць радыёкропкі?

З года ў год пашыраецца электрыфікацыя і радыёфікацыя нашых вёсак. Дзяржава прыкладае да гэтага вялікія намаганні. І справа выглядала б сапраўды вельмі здавальняюча, калі б інакш крыху адносіліся да гэтага мясцовыя ўстановы, адказныя за выкананне радыёфікацыі нашай вёскі. Сяляне хочуць слухаць і музыку, і песню, і аб тым, што дзеецца на свеце, але новаабсталяваныя радыёкропкі вельмі хутка псуюцца і «перадаюць» толькі... свісты, хрыпенне і трэскі. Усё гэта — вынік дрэннай кансервацыі радыёкропак.

Сяляне скардзяцца мясцовым і павятовым праўленням сувязі, але ўстановы гэтыя нейк безадказна адносяцца да гэтай справы.

Уладзімір Максімчук з Трасцянкі злажыў заяву на пошту ў Нараўку, аднак пакуль адрамантавалі «точку», прайшло 2 месяцы. Такія выпадкі здараюцца вельмі часта і амаль у кожнай паштовай установе.

Справу кансервацыі радыёкропак павінна разгледзець Дырэкцыя пошт, тэлефонаў і тэлеграфаў, якая знаходзіцца ў Ольштыне. (зб)

Гадоўля нутрый

Гаспадары нашых вёсак штораз шырэй развіваюць гадоўлю нутрый. Напрыклад, Мікола Маліноўскі ў вёсцы Залукі, Беластоцкага павета купіў у сакавіку бягучага года дзве пары нутрыі. Зараз ён мае ўжо трое маладых звяркоў. Хоць нутрыі патрабуюць добрай апекі і нямала захадаў, аднак гадаваць іх варта. Нутрыі прыносяць вялікую карысць.

На здымку: В. Маліноўская з вёскі Залукі Беластоцкага павета корміць нутрый.

Тэкст і фота — А. А.

Працавітае жыццё

У вёсцы Дубасна, Беластоцкага павета жыве стары 80-гадовы Павел Кульмачэўскі. Паважны век не спыняе працы, якою займаўся на працягу ўсяго жыцця. Павел Кульмачэўскі, дзякуючы таленавітасці, авалодаў не адной прафесіяй. Ён паставіць печ, якая ніколі курыць не будзе, зробіць столярку, і за слёсара, і за каваля ўправіцца, і калёснік з яго выдатны. Залатыя рукі Паўла Кульмачэўскага вядомы на ўвесь Дуброўскі павет.

Павел Кульмачэўскі за работай.

Тэкст і фота — а.а.

Электрычнасць у вёсках

У 1958 годзе ў Дуброўскім павеце будзе закончана электрыфікацыя 37 вёсак. Разам у павеце будзе электрыфікаваных 57 вёсак, гэта значыць, звыш 50 працэнтаў агульнай колькасці вёсак павета. На 1959 год намечана электрыфікацыя пяці далейшых вёсак, як Новы Двор, Вяняўцы, Бутрымоўцы, Плебаноўцы і інш. (аа)

Закончыўся мёртвы сезон

Лета — гэта мёртвы сезон культурнага жыцця ў павятовых мястэчках. Ажыўляецца яно заўсёды з надыходам восені. У Бельску паўстаў новы калектыў песні і танца «Падляшша». Хор налічвае 30 чалавек. Ёсць аркестр і танцавальная група. Зараз ансамбль падрыхтоўвае рэпертуар, з якім выступіць 7 лістапада г. г. у гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі. Пасля таго калектыў распачне паездкі ў навакольныя мясцовасці.

Трактары на лугах

Трактарыст Аўгень Аўштоль і памочнік Эдмунд Кухарскі, заворваюць лугі Васілю Альховіку з вёскі Бялявічы Беластоцкі павет. Фота — а. а.

Пагутарым

Нядаўна я сустрэў у вёсцы Трывежа (Гайнаўскі павет) свайго знаёмага, якога не бачыў больш 10 год. Мой знаёмы расказаў мне аб сваім жыцці і клопатах. На развітанне сказаў:

— Ведаеш Міхась, не было, і няма справядлівасці на свеце. Як хочуць, так нас душаць...

— А хто вас душыць? — пытаю.

— А вось, дабралася ў грамадскай радзе ў Курашаве некалькі чалавек і душаць таго беднага селяніна.

— А ці вы паведамлялі каму - небудзь аб несумленнай працы гэтых людзей? — пытаю.

— Не. А калі б і паведаміў, нічога б не атрымалася, яны і ў павеце маюць плечы. А я, што? Паглядзі, воз развальваецца і не маю, за што адрамантаваць. Куды мне да іх...

Я доўга думаў аб тым, што сказаў мне знаёмы. Праўду ён сказаў. Ёсць яшчэ ў нас такія людзі, якія крыўдзяць селяніна, не дбаюць аб справах вёскі, думаюць толькі аб сваіх інтарэсах. Людзі бачаць, што дрэнна, а часта самі адчуваюць крыўду, але маўчаць. Чаму?

Дарагія чытачы, калі хочам, каб была справядлівасць, каб нашае жыццё з кожным днём было штораз лепшым, трэба змагацца са злом. Наша ўлада, наша партыя хоча, каб усе жылі добра. Таму мы павінны дапамагаць ліквідаваць усялякія парушэнні грамадскіх праў. А калі самі не парадзім, тады трэба гуртавацца. Супольна лягчэй змагацца з кожным ворагам.

Аб іншых справах пагутарым за тыдзень.

Што новага ў вёсцы Плёскі

Пажар

У суботу, 4 кастрычніка ў 10 гадзін вечара ў вёсцы ўзняўся пажар. Згарэла клуня Максіма Ігнацюка і клуня ўдавы Марыі Ігнацюк. Дагэтуль прычыны пажару невядомы.

Аднак трэба сказаць, што ў Плёсках у апошнія гады часта здараюцца пажары.

Бойка

У нядзелю, 5 кастрычніка адбываліся хрэсьбіны ў Уладзіміра Ляшэўскага. Калі госці добра пахмялелі, пачалі біцца. Бойка закончылася вельмі прыкра.

Адзін з удзельнікаў хрэсьбін Аляксей Іванюк, схапіўшы сякеру, зверскі кінуўся на сваіх «ворагаў». Свайму швагру Міколе Канеўскаму паламаў пальцы на руцэ, Міколе Федаруку разрубаў руку, а Пятру Ляшэўскаму з Войшак ударыў у галаву і адрубаў вуха.

«Адважны» пераможца арыштаваны. Варта сказаць і тое, што ён ужо некалькі разоў быў караны за пабойствы. (на)

Рэдакцыйная пошта

Гр. Ул. Ваўранюк — Клепікі У справе закупу авечак звярніцеся ў Павятовую раду — Аддзел сельскай гаспадаркі ў Гайнаўцы Там атрымаеце патрэбныя Вам інфармацыі.

Грам Л. Нікалаюк — Агароднікі. Адказ на вашу справу атрымаеце пісьмова.

Грам. Л. Ануфрынюк — Паўлы. Дзякуем за здымак. Выкарыстаем у «Зорцы»

З жалям паведамляем, што 11.X.1958г. адышоў ад нас назаўсёды маючы 73 гады, педагог Педагагічнага Ліцэя ў Бельску

ФЁДАР СКОК

Праўленне Аддзела БГ-КТ у Бельску выражае глыбокае спачуванне жонцы і сваякам нябожчыка.

„N I W A”

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25 89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa”.
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28,80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12 6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch”. Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę” przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40,60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch” Warszawa.
Zamówienia na „Niwę” z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA”. Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6 51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16
Nkł. 5.000 Bltk. E-1

Усякая ўсячына

Рэкорд

Найстарэйшым шафёрам на свеце з'яўляецца Вальтэр Рэйд з Аўклянд (Зл. Шт. Ам.) Ён скончыў ужо 98 год. Права да кіравання аўтамабілем ён атрымаў ў 1912 годзе. Без выпадку, а нават без паліцэйскага мандата ён ездзіць так ужо 46 год.

Вучнёўская памысловасць

Асаблівую памысловасць праявіў вучань аднэй французскай школы на пісьмовых экзаменах. Ён выкінуў за акно выпісаны на паперы лацінскі тэкст, які трэба было перайтлумачыць на французскую мову. За акном чакаў яго калега, пераапрануты ў вандроўнага спевака. Спявак праспяваў па-французску пры акампаніяменце гітары ўвесь тэкст, а вучань запісаў яго словы.

Няшчасце ад вусеняў

Каля аўстралійскага горада Вікторыя з'явілася велізарная колькасць вусеняў. Да змагання з імі ўжыта 20 самалётаў з рознымі хімічнымі сродкамі, якія аказаліся мала дзейнымі. Вусені лавінай шырынёю 50 метраў пасоўваюцца ў напрамку горада. Цягнік, які ўехаў на гэту лавіну, вымушан быў затрымацца ад слізі.

І шакалад не дапамагла

У Гановеры паліцыя раздае шакалад веласіпедыстам як узнагароду за беззаганнае нерасцераганне правіл язды. А..нак і гэта не памагае. Паводл.. аблічэння паліцыі, толькі адзін на дзесяць веласіпедыстаў ездзіць правільна.

Геройства 8-гадовай дзяўчынкі

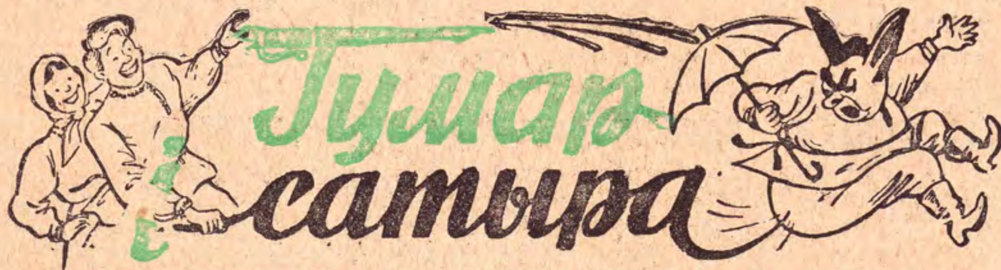
На хутары, непадалёка Марсіліі загарэўся драўляны дом, тады, калі ў ім знаходзілася 8-мігадовая дзяўчынка Яміна з сваім чатырохгадовым братам Тэры і васьмімесячнай сястрычкай Амэ.

Нягледзячы на гарачыню і дым, старэйшая дзяўчынка выратавала дзяцей, выносячы іх з агню. (с)

Няўдачы

— Што за праклятая няўдача,—лаяўся нарвежскі цесляр Оэйвінд, які зваліўся з сёмага этажа з рыштавання і зламаў сабе нагу.

— Другі раз ужо зваліўся з такой самай вышыні. І першы раз скалечыў сабе вуха, а цяпер яшчэ горш.

ЛАТКА

Неяк заходжу я ў шавецкую майстэрню і паказваю чаравікі.

— Бяда, — кажу, — здарылася, адзін чаравік распароўся, а на другім латку трэба прышыць.

Шавец агледзеў чаравік, як хворага, і кажа:

— Чаравікі змазныя, а дзірачкі скваэныя. Латку можна даць, чаму б не прыляпіць латку, калі месца для яе акуратнае. Дзе распаролася дратвай прышыем машнёй за новы будзе. Дзве дзесяткі ўся прыемнасць будзе каштаваць.

Я сцяміў, што шавец чалавек гаворкі, пагаварыць любіць. Такія людзі пераважна дабрадушныя, чаго не заўважыў у маўклівых ваўкоў.

— Дваццаць злотых заплачу...

— А чаму меўся б не заплаціць, — падхапіўся шавец за мае словы. — Хіба ж сёння гэта грошы! Што купіш за дзве дзесяткі? Пяць пар яек... ведала б курыца, дык за такую цану і не несла б іх. Антылігентны чалавек плюе і не глядзіць на такія грошы.

— Чалавеча любы, прашу вас, як найхутчэй чаравік падраманайце. Абутку лішняга няма, а хадзіць трэба.

—Як найхутчэй, гм... зашыць і латачка... Хутка толькі казку гаворыцца, а раней, як назаўтра не зраблю, тут не пякарня.

— Да заўтра пачакаю, толькі прашу латачку знізу дайце, непрыкметнай будзе, — папрасіў я.

— Латка ад споду, так і будзе. Скрытая латка. Цяпер у нас скрытых спраў дастаткова. Я таксама патаемна скуру вырабляю. Шавец без скуры, як шкляр без шкла. Цяпер пераважна махаюць абутак са свіной скуры на разінавым хаду. Фабрыцы што, зрабі і прадай, а нам, шаўцам, прыходзіцца рамантаваць, мучыцца. Да вайны абутак быў моцны, як гром. На сцілкі давалі лепшую скуру, як цяпер на падноскі. Крупон-нож не браў. Бывала, ад раніцы скуру мачу, а пасля абеда за работу бяруся. А сёння скура ўсёроўна, што цукар, вады баіцца. Кажуць, што каровы вінаваты, мала травы ядуць. Па-мойму трава і скура тое самае, што кот і вятрак. Вось вы, грамадзянін, чалавек з розумам, а з латкай да шаўца бяжыце, без майстроў і не абыдзецеся. Справу весці — не лапці плясці. Вось лектар расказваў аб рамесніцкіх цэхах, надта цікава гаварыў, бы паўлітра выпіў...

— Вы, мілы чалавеча, пастарайцеся назаўтра, — паспяшыў я сказаць, баючыся, што шавец стане змест лекцыі расказваць.

— Добраму чалавеку можна пастарацца, чаму не. Латка з унутранага боку, гэта работа антылігентная. Абы ахвота, зробіцца ўсялякая работа, ужо мы пастараемся...

Вышаў я ад шаўца ўпэўнены, што чаравікі ў руках добрага майстра.

На другі дзень заходжу да шаўца і ўжо ад парога весела пытаю:

— Ну, як мае колы з унутранай латачкай?

Шавец паглядзеў на мяне сінімі, як вясенняе неба, вачыма, пачухаў патыліцу і сарамліва прамовіў:

— Забадай мяне пятух, забыў я пра гэтыя чаравікі. Нічога не зробіш, пажар слязою не патушыш, заўтра чаравікі будуць, як новыя.

На наступны дзень, толькі я ўвайшоў, а шавец першы адазваўся:

— Прабачэння просім. Усяму вінаваты Паўка. Прышоў учора ў ачк рэзацца. Карта не шла як заклятая, ужо было нават гэтыя боты прайграў, толькі тады як на свой пінжак паставіў, карта абярнулася. Усё адыграў, яшчэ Паўкіны нагавіцы выйграў. Тры дзесяткі павінен за іх прынесці мне Паўка. Што ж, карта, як баба, то падыдзе, то адвернецца. За чаравікі прабачце. Назаўтра латка будзе на месцы, як пячатка на пашпарце. Паўка - душагуб, з сабак скуру здзірае, у дубовай кары вырабляе, а потым гэтыя скуры нам прадае. Падкладкавы матэрыял патрэбны шаўцам. Каб не тое, то даўно паслаў бы я карове пад хвост гэтага сабачага душагуба. Дык вось, даражэнькі, заўтра, як пятушок запяе, чаравікі гатовы ўжо будуць.

Ноччу я дрэнна спаў. Снілася мне, што Паўка - душагуб у маіх чаравіках фарсіць і кукіш мне паказвае. Раненька пабег я да шаўца. Ён сустрэў мяне з радасцю. Чаравікі падае. Бачу латка тоўстая, зверху пр..ыта.

— Латачка магла б быць храмовая, — нясмела заўважыў я.

— Юхтовая лепшая, упэўнена запярэчыў шавец.

— Згодна з умовай, латачка павінна знаходзіцца знізу, а то, як блін, прылеплена, — не сунімаўся я.

— Знізу... залежыць, як глядзець, то таксама можа быць знізу. Тут шавец павярнуў чаравік падноскам уверх і паглядзеў на мяне сваімі сінімі наіўнымі вачыма.

Успомніў я аб гэтым шаўцу таму, што многія ў нас выконваюць свае абавязкі зусім таксама, як ён.

Дзядзька Лявонь.

Запярэчыў

— Калі ты толькі ўбачыш прыгожую дзяўчыну, дык забываешся, што ты жанаты, — дакарае жонка мужа.

— Не, наадварот, — адказвае той, — я тады прыпамінаю, што я ўжо жанаты.

У судзе

Суддзя павучае сведку, што той павінен гаварыць толькі тое, што сам бачыў, а не тое што яму толькі здаецца, або што чуў толькі ад іншых. Пасля гэтага павучэння суддзя пытае:

— Калі сведка нарадзіўся?

— Не магу сказаць, грамадзянін суддзя, — я гэтага не бачыў, — адказаў сведка. (с)

Катастрофа

— Ці ты перажываў ўжо калі - небудзь катастрофу на чыгунцы?

— Так, аднойчы цягнік уехаў у цёмны тунэль, і я памылкова пацалаваў замест дачкі яе бацьку. (с)

Дабразычлівасць

Хлопчык стаіць на вуліцы і плача.

— Чаго ты плачаш?— пытае яго спачувальна прахожы.

— Я страціў залатоўку.

— Ну, не плач, на табе два злоты.

— А скажы, як гэта ты страціў залатоўку?

— А мы з калегамі вымазалі тратуар вазялінам, каб вы паслізнуліся і ўпалі, і я прайграў заклад. (с)

За гумар плацім па 20 зл. ад штукі. Рэдакцыя мае права выбару.

Філасофская крама „Мудрачарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Быў мудрэц на сходзе, дзе толькі што прыехаўшы з Аравіі падарожныя расказвалі, што там дзеецца. Між іншым, яны гаварылі: «У Аравіі ў некаторых месцах вельмі горача, і жыхары гарадоў ходзяць цалкам голыя». — «Як жа там адрозніваюць мужчын ад жанчын?» — задаў пытанне мудрэц.

* * *

Аднойчы мудраца падманам заставілі даваць у судзе фальшывыя паказанні. Існец патрабаваў у свайго працаўніка пшаніцу. Выклікалі мудраца, а ён даў паказанні аб ячмені. Калі яму звярнулі ўвагу, што ён памыліўся і што трэба гаварыць аб пшаніцы, мудрэц запярэчыў: «Эх вы, дурні! Калі ўжо ілгаць, дык ці ж не ўсё адно — пшаніца ці ячмень?»

Наша сіла

Даўней жылі пад гнётам панскім
Як беларус, так і паляк,
Адзін бізун па плечах ляскаў
Крывавы заставаўся знак!

Памешчык толькі тое ведаў,
Што хто багаты, той сваяк.
Паляк з ім бедны не абедаў
Не еў з ім беларус - бядняк.

І добра знаў пан нашу сілу,
Калі ў згодзе будзем жыць —
Каб не загналі ў магілу,
Стараўся нас ён пасварыць.

Цяпер свабодныя мы людзі,
Любую выжанем бяду.
Хто бунтаваць нас болей будзе.
Плюнем таму ў бараду.

ОСЬКА ДЫМАЎ

Ахвяра моды

— *Ты здурнела!*

— *Не, гэта другія здурнелі — не магу ж я ад моды адстаць.* мал. В. Ш.

Развязка рэбуса з 37(133) нумара „Нівы"

Правільная развязка рэбуса: «Ніва» (ні ў а).

Узнагароды вылясавалі:

1. Я. Керсноўскі — Лосінка, Гайнаўскі пав.
2. Г. Ляшэўскі — Войшкі, Бельскі пав.
3. М. Банцарэвіч — Войшкі, Бельскі пав.
4. Я. Вальковіч — Ялоўка, Беластоцкі пав.
5. С. Шчыгал — Тапчыкалы, Бельскі павет.
6. М. Панфілюк — Дубічы Царкоўныя, Гайнаўскі пав.
7. А. Асіпюк — Бельск, вул. Казімежоўская 22.
8. Р. Данілюк — Орля, Бельскі пав.
9. А. Мелько — Ялоўка, Беластоцкі пав.
10. С. Сцепанюк — Маліннікі, Бельскі пав.

Узнагароды высылаем поштай.